

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLU

45 - 315 OPOLE ul. Głogowska 25 C

TEL/FAX (77) 44 152 50, 44 165 64

KONTO : BANK MILLENIUM S.A 65116022020000000041390310 NIP 754 - 26 - 17 - 249

e-mail: rops@rops-opole.pl

OPS.0380-2/18

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim

**Wielowymiarowa analiza porównawcza
opracowana na podstawie metody *wzorca rozwoju***

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu

Stan na 31 grudnia 2017 r.

Wszelkie wykorzystanie analizy w całości lub w części, w tym
zamieszczonych danych statystycznych,
dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Opole, marzec 2018

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w latach 2013-2016	4
2.1 Zasięg ubóstwa	4
2.2 Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku	5
2.3 Zasięg ubóstwa skrajnego i relatywnego wg województw w 2016 r.	8
2.4 Granice ubóstwa w latach 2014-2016	9
3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa	10
4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania	12
5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim	18
5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej	18
5.2 Koszt pomocy środowiskowej w latach 2016-2017	21
5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2016-2017	24
6. Wnioski	28
7. Rekomendacje	31
8. Bibliografia i materiały źródłowe	31
9. Załącznik	33

1. Wprowadzenie

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim (wg stanu na 31 grudnia 2017 r.) opracowano na podstawie danych o bezrobociu z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu, sprawozdawczości wojewódzkiej z zakresu pomocy społecznej (*Sprawozdanie MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2017 r.*), danych demograficznych z Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Opolu, a także materiałów własnych.

Do jej określenia wykorzystano tzw. metodę *wzorca rozwoju* – ekonometryczno-statystyczne narzędzie badawcze pozwalające na uporządkowanie wszystkich gmin woj. opolskiego wg stopnia zagrożenia tym zjawiskiem, tj. od najbardziej do najmniej zagrożonych ubóstwem¹.

Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego obliczono przy zastosowaniu czterech zmiennych (odniesionych do liczby ludności gminy) związanych z rynkiem pracy i pomocą społeczną. Są to:

- **liczba zarejestrowanych bezrobotnych** (ogółem na terenie gminy) – wskaźnik bezrobocia;
- **liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa** (wskaźnik niskich dochodów);
- **liczba osób w rodzinach wielodzietnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin wielodzietnych);
- **liczba osób w rodzinach niepełnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin niepełnych).

Dobór powyższych wskaźników uzasadniają badania zjawiska ubóstwa, prowadzone od wielu lat w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny. Potwierdzają one, że zjawisko to ściśle powiązane jest z bezrobociem, niskimi dochodami rodziny (ze źródeł niezarobkowych) oraz wielodzietnością i niepełnosprawnością².

Powiązanie danych o stanie bezrobocia w każdej gminie województwa opolskiego z danymi o liczbie osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej pozwala na wyłonienie obszarów najbardziej zagrożonych ubóstwem, przy uwzględnieniu zmian i tendencji zachodzących w czasie (analiza wykorzystuje coroczne statystyki rynku pracy i pomocy społecznej).

W oparciu o metodę *wzorca rozwoju*, wykorzystującą powyższe zmienne, ustalono dla każdej gminy wskaźnik wzorca rozwoju, określający stopień zagrożenia ubóstwem. Wskaźnik ten mieści się w przedziale od 0 do 1, przy czym wskaźniki bliskie 0 określają najwyższe zagrożenie ubóstwem, a bliskie 1 – zagrożenie najmniejsze.

W ramach tego wzorca wyodrębniono 4 poziomy zagrożenia ubóstwem:

- wysoki (0,000 – 0,500);
- umiarkowany (0,501 – 0,600);
- niski (0,601 – 0,700);
- bardzo niski (0,701 – 1).

Analiza nie odzwierciedla potencjału ekonomicznego gmin lub zamożności jego mieszkańców. Wskazuje jedynie na zagrożenie występowania ubóstwem w ujęciu terytorialnym, przy uwzględnieniu 4 przyjętych zmiennych.

¹ Szczegółowe wyjaśnienia metody przyjętej do obliczenia zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego zamieszczono w analizie *Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim. Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju*, marzec 2012 (więcej na stronie internetowej ROPS w Opolu pod adresem <http://ois.rops-opole.pl/download/Stopien%20zagrozenia%20ubostwem%202011%20r.pdf>).

² *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013 http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_ubostwo_w_polsce_2013.pdf (09.03.2018 r.).

2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w latach 2013-2016³

2.1 Zasięg ubóstwa

Według GUS w 2016 r. - z uwagi na poprawę sytuacji gospodarstw domowych w Polsce, zasięg ubóstwa ekonomicznego zmniejszył się, zwłaszcza w zakresie ubóstwa skrajnego i relatywnego. Natomiast na zbliżonym poziomie do 2015 r. pozostał zasięg ubóstwa ustawowego, z uwagi na podwyższenie w październiku 2015 r. kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pomocy społecznej.⁴

Tabela 1. Zasięg ubóstwa w woj. opolskim w latach 2013–2016 (wg przyjętych w danym roku granic ubóstwa) - % osób w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	Odsetek osób w gospodarstwach domowych w Polsce i woj. opolskim, żyjących poniżej:											
	granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)				granicy ubóstwa relatywnego				ustawowej granicy ubóstwa			
	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Zasięg ubóstwa w woj. opolskim	6,1	8,0	6,5	5,2	16,1	14,0	13,7	10,6	11,7	10,5	10,6	10,3
Dynamika wskaźnika (zmiany wartości wskaźnika r/r)	1,3	1,3	0,8	0,8	1,6	0,9	1,0	0,8	2,4	0,9	1,0	1,0
Zasięg ubóstwa w Polsce (średni)	7,4	7,4	6,5	4,9	16,2	16,2	15,5	13,9	12,8	12,2	12,2	12,7
Wartości wskaźnika ubóstwa woj. opolskiego do wskaźnika w Polsce w %	82,4	108,1	100,0	106,1	99,4	86,4	88,4	76,3	91,4	86,0	86,9	81,1
Pozycja woj. opolskiego wśród województw Polski	6	10	9	10	8	5	7	6	6	5	6	7

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 r.

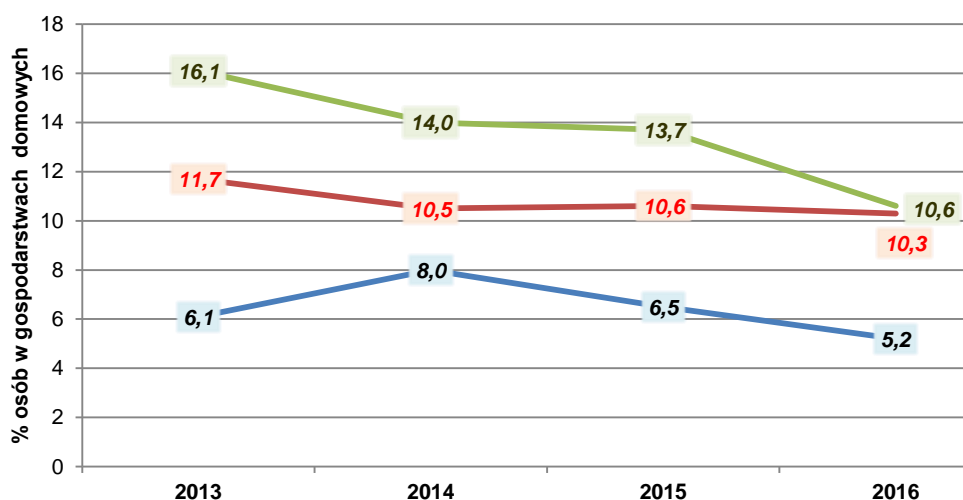
W 2016 r. wskaźniki ubóstwa w woj. opolskim wynosiły:

- **ubóstwo skrajne** (minimum egzystencji) **dotyczyło 5,2% osób** w gospodarstwach domowych (10 pozycja w kraju) – w Polsce średnio 4,9%. W porównaniu do 2015 r. zakres ubóstwa skrajnego spadł w województwie opolskim o 1,3 pkt proc.;
- **ubóstwo relatywne** (50% przeciętnych wydatków) **dotknęło 10,6%** osób w gospodarstwach domowych (średnio w Polsce 13,9%); woj. opolskie zajęło 6 pozycję w kraju pod względem zasięgu ubóstwa relatywnego, a wartość tego wskaźnika spadła w porównaniu do 2015 r. o 3,1 pkt proc.;
- **ustawowa granica ubóstwa** (dochody są mniejsze niż wyznaczony próg ustawowy) **objęła 10,3% osób** w gospodarstwach domowych (w Polsce 12,7%), a mniej niż w woj. opolskim (7 pozycja w kraju) było w województwach: śląskim – 9%, zachodniopomorskim – 9,7%, mazowieckim (z Warszawą) – 8,5%, lubuskim – 8,8%, dolnośląskim – 9,2% i łódzkim – 9,1%. W porównaniu do 2015 r. zakres ubóstwa „ustawowego” spadł o 0,3 pkt proc.

³ Opracowano na podstawie analizy GUS: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 r. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2015-i-2016,1,8.html> (07.03.2018 r.).

⁴ Zob. Rozporządzenie Rady Ministrów z 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1058).

Wykres 1. Zasięg ubóstwa w woj. opolskim w latach 2013-2016 wg wyznaczonych granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 r., s. 24.

W latach 2013-2016 zasięg ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim spadł wg wszystkich granic ubóstwa, w tym:

- ✓ ubóstwo skrajne – o 0,9 pkt proc.;
- ✓ ubóstwo relatywne – o 5,5 pkt proc.;
- ✓ wg ustawowej granicy ubóstwa – o 1,4 pkt proc., mimo podwyższenia wartości tej granicy w 2015 r. (kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej).

2.2 Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku

Z punktu widzenia skuteczności działań, których celem jest ograniczenie skutków ubóstwa, szczególnie ważna jest obserwacja sytuacji gospodarstw domowych żyjących poniżej granicy ubóstwa skrajnego (egzystencjalnego). Zgodnie z danymi GUS do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym należą gospodarstwa domowe:

- ✓ **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł dochodów**, szczególnie osób bezrobotnych (najbardziej zagrożone ubóstwem skrajnym są rodziny utrzymujące się z innych niż zarobkowe źródła dochodów - 15,9%, oraz rolnicy - 11%, i renciści - 8,5%);
- ✓ **wielodzietne** (najbardziej zagrożone skrajnym ubóstwem są rodziny wielodzietne z co najmniej czwórką dzieci (14%);
- ✓ **mieszkańców wsi**, którzy zagrożeni są ubóstwem skrajnym prawie 3-krotnie częściej (8%) niż mieszkańcy miast (2,9%).⁵

W latach 2015-2016 najbardziej widoczne zmiany odnotowano w zakresie ubóstwa skrajnego wśród gospodarstw domowych z dziećmi na utrzymaniu (do 18 lat), tj.:

- w rodzinach z przynajmniej jednym dzieckiem na utrzymaniu ubóstwo skrajne spadło

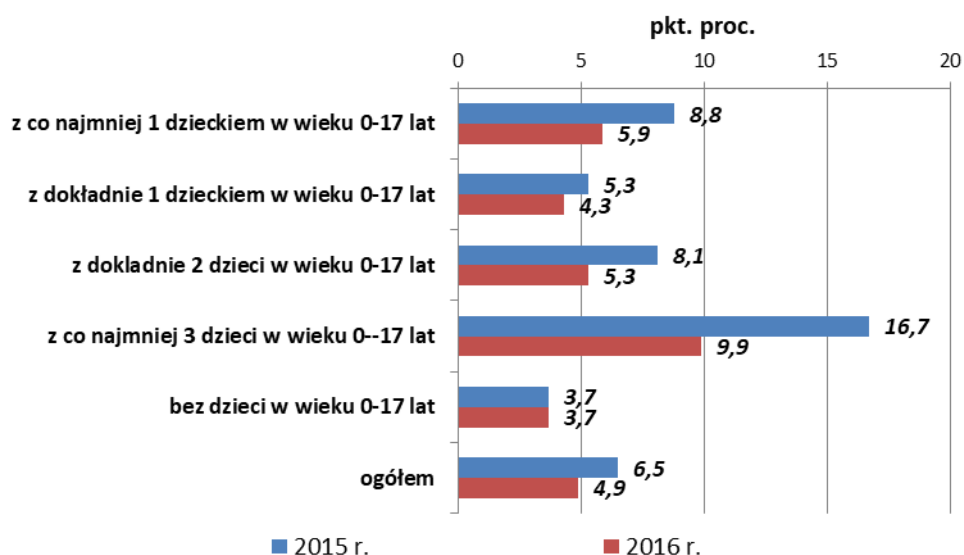
⁵ *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017, s. 10-15.

o 3 pkt proc.;

- w rodzinach z dwójką dzieci ubóstwo skrajne zmniejszyło się o 2,8 pkt. proc.;
- w rodzinach z co najmniej trójką dzieci ubóstwo skrajne obniżyło się o 7 pkt. proc. (z 17% w 2015 r. do 10% w 2016 r.).

Jednocześnie w latach 2015-2016 w gospodarstwach domowych bez dzieci ubóstwo skrajne pozostało na tym samym poziomie i wynosiło 3,7%.⁶

Wykres 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w Polsce w latach 2015-2016 w gospodarstwach domowych z dziećmi do lat 18

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS 2017, s. 12.

Jak wynika z analizy GUS, istotny wpływ na poprawę sytuacji ekonomicznej rodzin z dziećmi (zwłaszcza rodzin wielodzietnych), ma realizacja rządowego Programu *Rodzina 500 plus*, który polega na wsparciu finansowym rodzin wychowujących dzieci, w formie świadczenia wychowawczego, w wysokości 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko w rodzinie, lub na pierwsze dziecko przy spełnieniu kryterium dochodowego (nie więcej niż 800 zł netto na osobę w rodzinie, lub 1 200 zł netto na osobę, w rodzinie z dzieckiem niepełnosprawnym).⁷

W woj. opolskim - wg stanu na koniec sierpnia 2017 r. - Programem *Rodzina 500 plus* objęto 82,5 tys. dzieci w 55 tys. opolskich rodzin. Rodziny otrzymały prawie 300 mln zł, w tym: 297 mln otrzymały rodziny w środowisku zamieszkania, a 3 mln zł przekazano dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej (w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych).⁸

Z analiz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, że istotny wpływ na poprawę warunków życia gospodarstw domowych w Polsce w 2016 r. miała *dobra koniunktura na rynku pracy, rosnąca dynamika spożycia ogółem, utrzymująca się deflacja*, a także wypłata rodzinom z dziećmi świadczenia wychowawczego. *Przeciętny miesięczny*

⁶ *Ubóstwo w Polsce w latach 2015. i 2016.*, GUS, Warszawa 2017, s. 12

⁷ Tamże, s. 13

⁸ *Raport Rodzina 500 plus - stan na 31 lipca 2017 r.*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej <https://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/rodzina-500-plus/dokumenty-i-opracowania/raport-rodzina-500-stan-na-31-lipca-2017-r/> (08.03.2018 r.).

dochód rozporządzalny na osobę wzrósł realnie o 7,0% i była to najwyższa dynamika od 2008 r.⁹

W 2016 r. poprawę sytuacji materialnej odczuły w największym stopniu rodziny wielodzietne, których dochód rozporządzalny wzrósł o 25,2%, a udział w tym dochodzie świadczeń społecznych podniósł się do 20% (o 9 pkt proc. więcej niż w 2015 r.).¹⁰

W 2016 r. - według badania budżetów gospodarstw domowych GUS, granica ubóstwa relatywnego (dochody poniżej 50% mediany przeciętnych dochodów do dyspozycji netto) wynosiła:

- na 1 osobę 770 zł;
- dla 4-osobowej rodziny (2 osoby dorosłe i 2 dzieci) - 2 080 zł.

Natomiast granica ubóstwa skrajnego wynosiła:

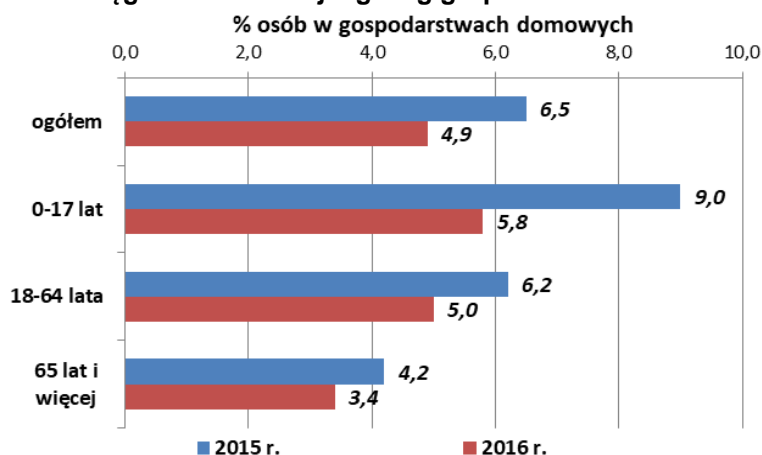
- na 1 osobę 550 zł;
- dla 4-osobowej rodziny (2 osoby dorosłe i 2 dzieci) – 1 486 zł.

Spadek ubóstwa skrajnego odnotowano również według struktury wieku mieszkańców, tj.:

- odsetek dzieci i młodzieży do 17 lat spadł z 9% w 2015 r. do 5,8% w 2016 r. (o 3,2 pkt proc.);
- udział osób w wieku produkcyjnym (18-64 lata) zmniejszył się z 6,2% w 2015 r. do 5,0% w 2016 r.;
- udział osób w wieku 65 lat i więcej – spadł z 4,2% w 2015 r. do 3,4% w 2016 r. (o 0,8 pkt proc.).¹¹

Skrajnym ubóstwem najbardziej zagrożeni są nadal mieszkańcy wsi – 8% (o 3 pkt proc. mniej niż w 2015 r., z tym że są oni ponad dwukrotnie częściej zagrożeni tym zjawiskiem niż mieszkańcy miast poniżej 20 tysięcy ludności), a najmniej mieszkańcy miast powyżej 500 tys. mieszkańców – 1,1%.

Wykres 3. Zasięg ubóstwa skrajnego wg grup wieku w latach 2015-2016

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 r., s. 23 (aneks tabelaryczny).

⁹ *Sytuacja społeczno-ekonomiczna w Polsce w latach 2015-2016*, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz MRPiPS, Warszawa 2017, s.28 <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/sytuacja-spoleczo-ekonomiczna-gospodarstw-domowych-w-polsce/> (09.03.2018 r.).

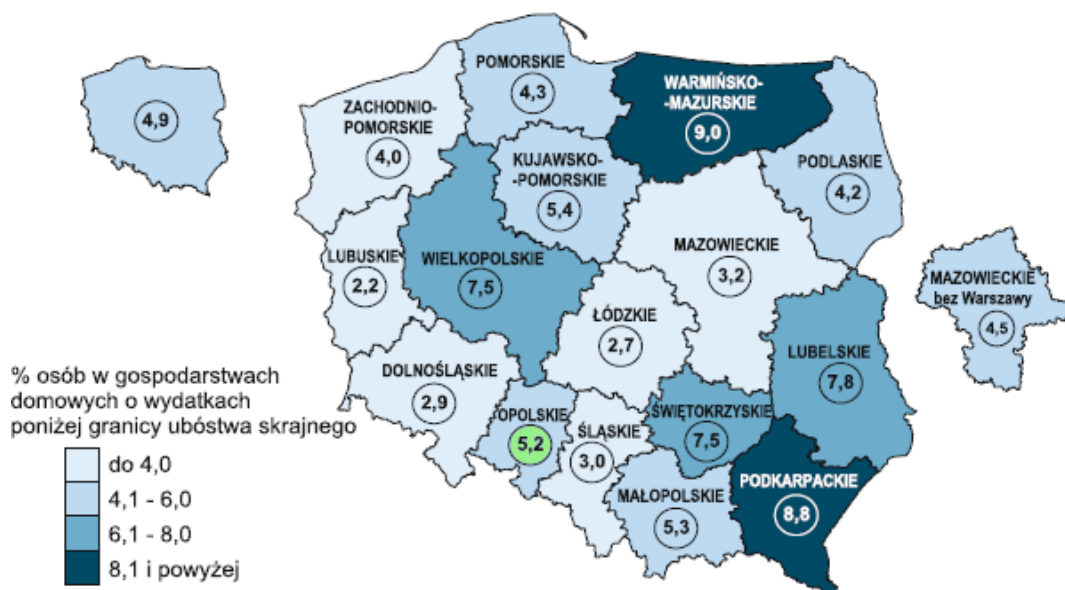
¹⁰ Tamże, s. 28

¹¹ Tamże, s. 23

2.3 Zasięg ubóstwa skrajnego i relatywnego wg województw w 2016 r.

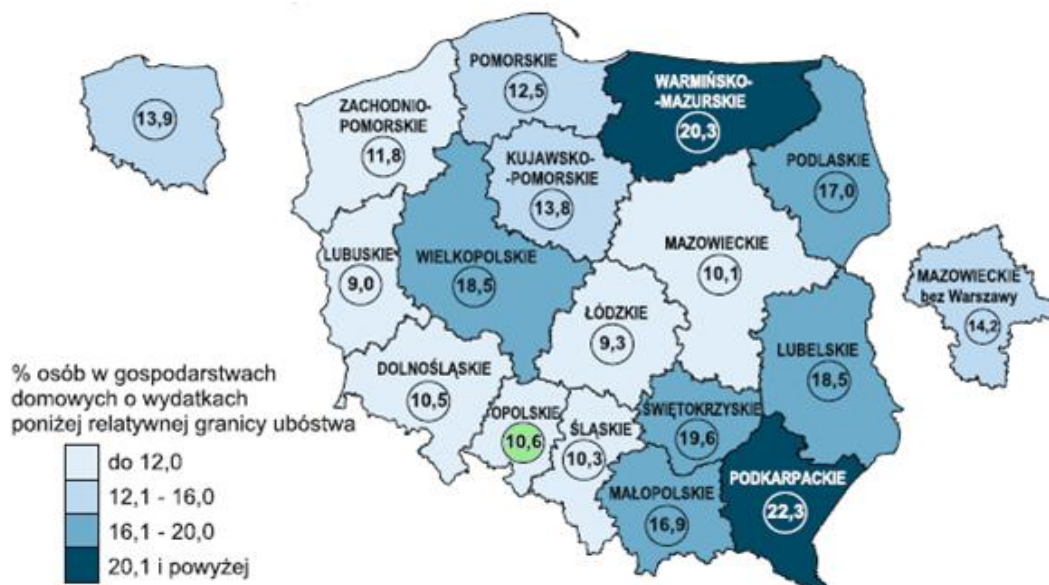
Ubóstwem relatywnym i skrajnym najbardziej zagrożeni są mieszkańcy sześciu województw: warmińsko-mazurskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, wielkopolskiego, małopolskiego i lubelskiego, a najmniej mieszkańcy centralnie położonych regionów kraju (województwa: mazowieckie i łódzkie), Śląska (województwa: dolnośląskie, śląskie, i opolskie) oraz województw: lubuskiego i zachodniopomorskiego.¹²

Mapa 1. Ubóstwo skrajne w Polsce w 2016 r. – wg województw
(% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017, s. 17.

Mapa 2. Ubóstwo relatywne w Polsce w 2016 r. – wg województw
(% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017, s. 17.

¹² *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 r., s. 16-17

2.4 Granice ubóstwa w latach 2014-2016

W latach 2014-2016 wartości wszystkich granic ubóstwa zwiększyły się, w tym najbardziej:

- granica ubóstwa ustawowego dla gospodarstwa 1-osobowego o 17% (z 542 zł w 2014 r. do 634 zł w 2016 r.);
- granica ubóstwa relatywnego wzrosła dla obu typów gospodarstw o 8%, tj. w 2016 r. dla gospodarstwa 1-osobowego do 770 zł, a dla 4-osobowej rodziny do 2 080 zł.

Wzrost kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej korzystnie wpłynął na relację wartości tego kryterium do minimum egzystencji, co przekłada się na skuteczność udzielanej pomocy i spadek liczby świadczeniobiorców.

W 2016 r. ustawowa granica ubóstwa była wyższa od minimum egzystencji:

- dla 1-osobowego gospodarstwa o 15%,
- dla 4-osobowej rodziny o 38%.

Ponadto - w latach 2014-2016, nastąpiło wyrównanie wartości ustawowej granicy ubóstwa i granicy relatywnej dla 4-osobowej rodziny z dziećmi na utrzymaniu (w 2016 r. wartość progu ustawowego była niższa od relatywnej granicy ubóstwa w takiej rodzinie zaledwie o 24 zł, tj. o 1,2%).

Tabela 2. Wartości granic ubóstwa wg wybranych typów gospodarstw domowych w latach 2014-2016 (w zł)^a

Wyszczególnienie	Wybrane gospodarstwa domowe w latach 2014-2016							
	gospodarstwa 1-osobowe				gospodarstwa 4-osobowe (2 dorosłych i 2 dzieci do lat 14)			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Wzrost w 2016 r. 2014 r. =100	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Wzrost w 2016 r. 2014 r. =100
Granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)	540	545	550	101,9	1 458	1 472	1 486	101,9
Granica ubóstwa relatywnego	713	734	770	108,0	1 926	1 982	2 080	108,0
Ustawowa granica ubóstwa	542	634	634	117,0	1 824	2 056	2 056	112,7
% wartości granicy ustawowej w relacji do granicy ubóstwa skrajnego	100,4	116,3	115,3	x	125,1	139,7	138,4	x
% wartości granicy ustawowej w relacji do granicy relatywnej	76,0	86,4	82,3	x	94,7	103,7	98,8	x

a Poziom granicy w IV kwartale

b dla osoby samotnie gospodarującej próg ubóstwa wynosił: do września 2012r. – 477 zł, od października 2012 r. do września 2015 r. – 542 zł a od października 2015 r. – 634 zł. Dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym próg ubóstwa wynosił: do września 2012r. – 351 zł, od października 2012 r. do września 2015 r. – 456 zł a od października 2015 r. – 514 zł.

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 r., s. 21

Obserwowany w latach 2013-2016 systematyczny spadek zasięgu ubóstwa (zwłaszcza skrajnego), wpływa m.in. na spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej.

W latach 2015-2016 liczba świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim spadła o 6%, do 35 041 osób, a w 2017 r. liczba objętych wsparciem spadła o kolejne 3 179 osób, tj. o prawie 10%.

Świadczeniobiorcy stanowili 3,2% mieszkańców województwa (o 0,3 pkt proc. mniej niż w 2016 r.).

3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. liczba bezrobotnych w woj. opolskim wyniosła 26 066 osób (spadek w stosunku do 2016 r. o 6 353 osoby, tj. o 19,6%).

Stopa bezrobocia wyniosła 7,2% (w 2016 r. 9,0%, a 2015 r. 10,2%), co sytuowało woj. opolskie na 9 miejscu w kraju (średni wskaźnik stopy bezrobocia w Polsce – 6,6%, w 2016 r. - 8,3%).

W 2017 r. - podobnie jak w ubiegłych latach, najwyższą stopę bezrobocia miały powiaty: głubczycki (11,0%) oraz prudnicki i brzeski (po 10,1%), a najniższą Miasto Opole (4,1%).

Jednocześnie w 2017 r., tj. po raz kolejny od 2014 r. - **liczba bezrobotnych spadła we wszystkich powiatach województwa opolskiego** (najwięcej w powiecie nyskim - o 1 1087, a najmniej w powiecie strzeleckim - o 274 osób).

We wszystkich powiatach województwa spadła też **stopa bezrobocia** (najwięcej w powiecie prudnickim o 3,6 pkt proc., a najmniej w Opolu Mieście o 0,8 pkt proc.).

Tabela 3. Bezrobocie w woj. opolskim w latach 2015-2017

Lp.	Powiat	Liczba bezrobotnych według stanu na 31 grudnia					Stopa bezrobocia w proc. *			
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	Spadek liczby bezrobotnych w stosunku do 2016 r.	Spadek w 2017 r. w % 2016 r.=100%	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Spadek w pkt. procentowych w stosunku do 2016 r.
1.	brzeski	4 016	3 638	2 909	-729	80,0	14,0	12,5	10,1	-2,4
2.	głubczycki	2 266	2 129	1 729	-400	81,2	14,2	13,4	11,0	-2,4
3.	kędzierzyńsko-kozielski	3 921	3 449	3 058	-391	88,7	11,7	10,4	9,0	-1,4
4.	kluczborski	2 240	2 018	1 699	-319	84,2	10,7	9,7	8,1	-1,6
5.	krapkowicki	2 116	1 822	1 493	-329	81,9	7,8	6,8	5,5	-1,3
6.	namysłowski	1 638	1 563	1 261	-302	80,7	12,7	11,8	9,4	-2,4
7.	nyski	6 037	5 027	3 840	-1 187	76,4	14,3	12,0	9,2	-2,8
8.	oleski	1 777	1 587	1 188	-399	74,9	7,5	6,6	4,9	-1,7
9.	opolski	3 934	3 611	2 767	-844	76,6	10,2	9,3	7,0	-2,3
10.	prudnicki	2 689	2 388	1 757	-631	73,6	15,2	13,7	10,1	-3,6
11.	strzelecki	1 836	1 658	1 384	-274	83,5	7,7	6,6	5,4	-1,2
12.	Miasto Opole	3 733	3 529	2 981	-548	84,5	5,3	4,9	4,1	-0,8
Woj. opolskie - razem		36 203	32 419	26 066	-6 353	80,4	10,2	9,0	7,2	-1,8

* stan na 31 grudnia

Źródło: obliczenia własne na podstawie statystyk WUP w Opolu: *Analizy sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2014 r. i 2015 r.*, *Informacji o rynku pracy w województwie opolskim w styczniu 2017 r.* <http://wupopole.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy> (16.03.2017) oraz Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego – *Dane według dziedzin - Rynek pracy w powiatach w woj. opolskim w 2017 r.*

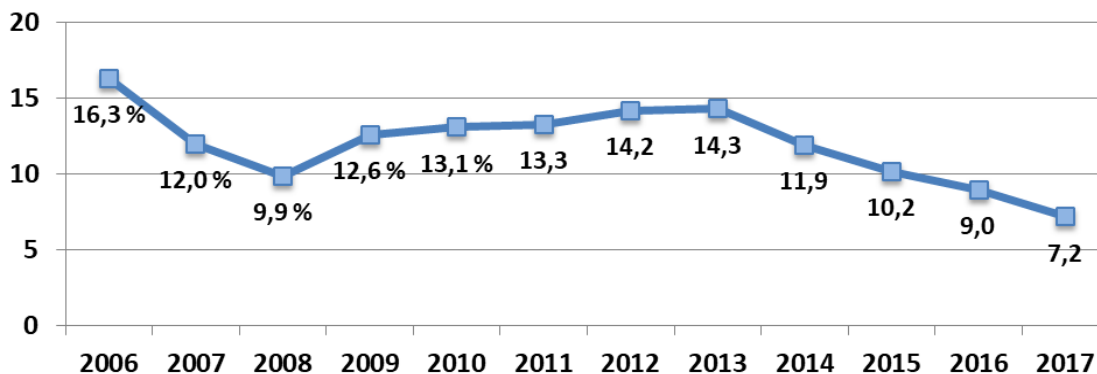
Na spadek w latach 2015-2017 stopy bezrobocia (z 10,2% do 7,2%) i zarejestrowanych bezrobotnych (o 10 137 osób, tj. o 28%) wpływ miały m. in.:

- wzrost zatrudnienia – zmniejszyła się liczba bezrobotnych z tytułu podjęcia pracy, w tym w ramach zatrudnienia subsydiowanego i innych form przeciwdziałania bezrobociu (refundacji nowoutworzonych stanowisk pracy, dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, prac interwencyjnych, robót publicznych, a także działań aktywizacyjnych instytucji rynku pracy w formie staży i szkoleń)¹³;

¹³ Więcej: *Informacja o sytuacji na rynku pracy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku*, WUP w Opolu, s. 12, *Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2015 roku*, WUP w Opolu, Opole 2016, s. 12-14, *Informacja o rynku pracy*

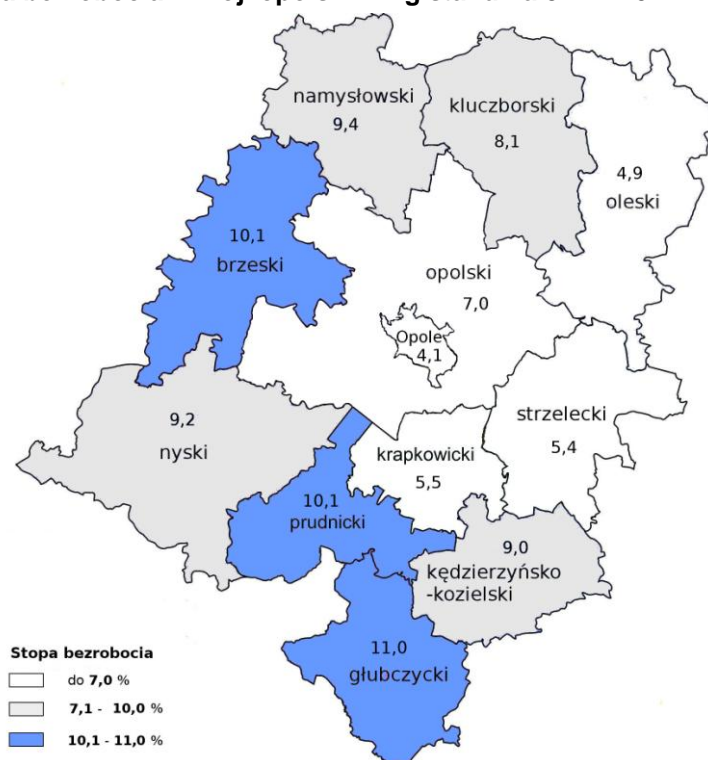
- spadek liczby mieszkańców i postępujący proces starzenia się ludności województwa (zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy wzroście osób w wieku w wieku poprodukcyjnym);
- sytuacja gospodarcza, która przełożyła się na wzrost przeciętnego, miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w Polsce do 1 475 zł w 2016 r.¹⁴ (z 1 386 zł w 2015 r., tj. o prawie 7%).¹⁵

Wykres 5. Stopa bezrobocia w woj. opolskim w latach 2006 - 2017

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych WUP w Opolu oraz GUS (za 2017 r.)

Mapa 3. Stopa bezrobocia w woj. opolskim wg stanu na 31.12.2017 r. – wg powiatów

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie danych zamieszczonych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego – *Dane według dziedzin - Rynek pracy w powiatach w woj. opolskim w 2017 r.*

w województwie opolskim w grudniu 2016 r. i styczniu 2017 r. (<http://wupopole.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy>) oraz dane o województwie opolskim Urzędu Statystycznego w Opolu – *Praca. Dochody ludności* <http://opole.stat.gov.pl/dane-o-wojewodztwie/wojewodztwo-1016/praca-dochody-ludnosci/> (14.03.2018 r.).

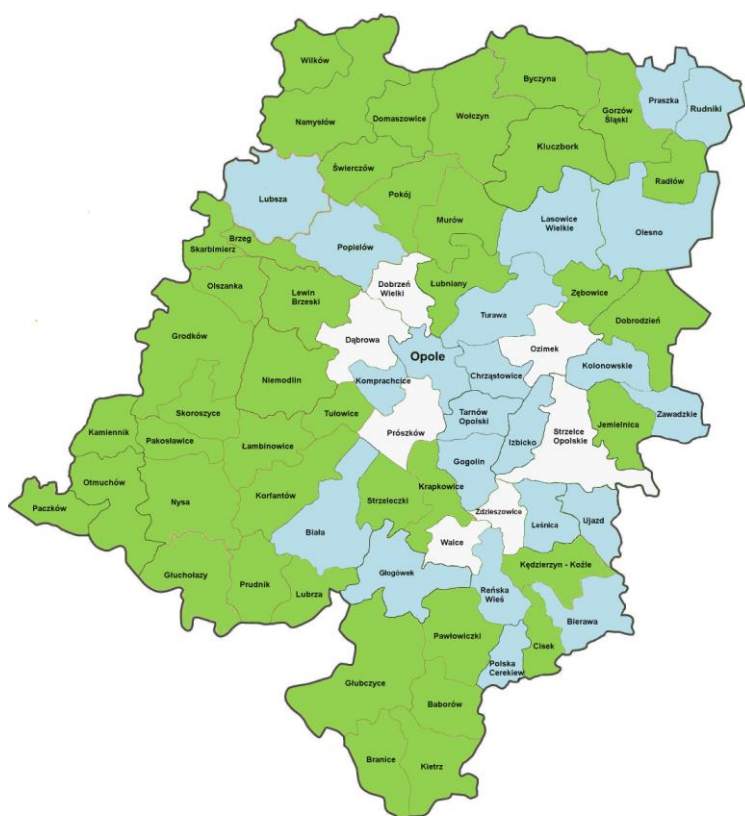
¹⁴ Zob. Obwieszczenia Prezesa GUS za: 2016 r. <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/obwieszczenie-w-sprawie-przecietnego-miesiecznego-dochodu-rozporzadzalnego-na-1-osobe-ogolem-w-2016-roku,294,3.html> (14.03.2018 r.).

¹⁵ Brak danych za 2017 r.

4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania

Na podstawie obliczeń dokonanych w oparciu o **metodę wzorca rozwoju** opracowano „ranking” gmin – od najmniej do najbardziej zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim w 2017 r. Wskaźnik stopnia zagrożenia ubóstwem waha się od najniższej wartości w Kamienniku (0,508) do najwyższej wartości (1) w Prószkowie.

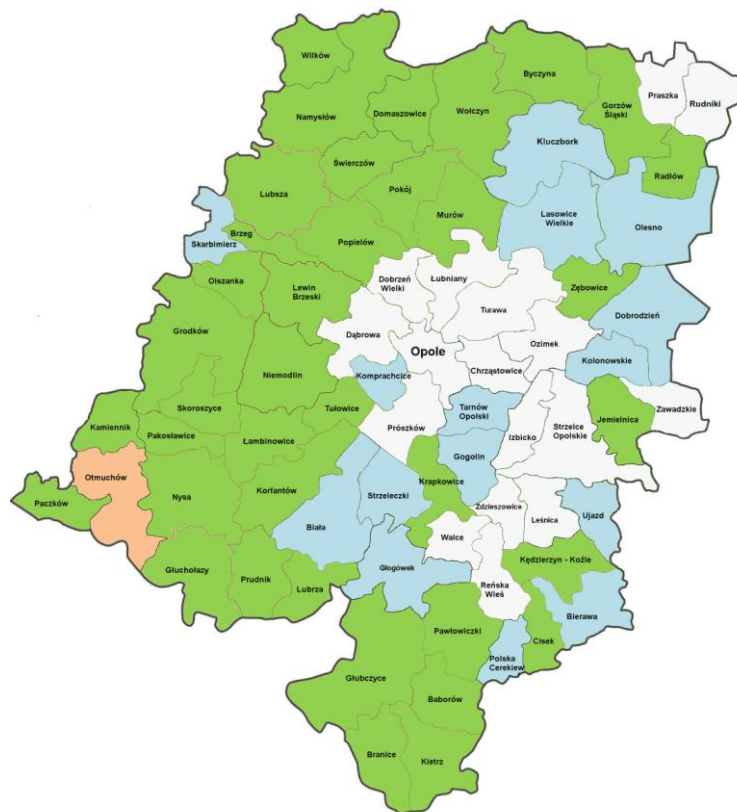
Mapa 4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2017 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2017 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0,000 - 0,500	0,501 - 0,600	0,601 - 0,700	0,701 - 1,000

Mapa 5. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2016 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2016 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0,000 - 0,500	0,501 - 0,600	0,601 - 0,700	0,701 - 1,000

Tabela 4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2017 r. – układ gminny

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)
1.	Prószków	1	37.	Głucholazy	0,580
2.	Strzelce Op.	0,841	38.	Korfantów	0,579
3.	Dobrzeń Wlk.	0,800	39.	Grodków	0,578
4.	Ozimek	0,796	40.	Radłów	0,578
5.	Zdzieszowice	0,756	41.	Namysłów	0,578
6.	Walce	0,715	42.	Łubniany	0,572
7.	Dąbrowa	0,712	43.	Nysa	0,572
8.	Praszka	0,695	44.	Krapkowice	0,570
9.	Zawadzkie	0,692	45.	Olszanka	0,569
10.	Chrzastowice	0,691	46.	Zębowice	0,560
11.	Leśnica	0,688	47.	Cisek	0,555
12.	Turawa	0,661	48.	Gorzów Śl.	0,555
13.	Lasowice Wlk.	0,657	49.	Kietrz	0,555
14.	Opole	0,654	50.	Łambinowice	0,554
15.	Biała	0,653	51.	Lewin Brzeski	0,554
16.	Olesno	0,646	52.	Pawłowiczki	0,554
17.	Rudniki	0,644	53.	Murów	0,553
18.	Izbicko	0,642	54.	Paczków	0,549
19.	Komprachcice	0,639	55.	Kędzierzyn-Koźle	0,546
20.	Reńska Wieś	0,635	56.	Brzeg	0,543
21.	Tarnów Op.	0,630	57.	Pokój	0,538
22.	Gogolin	0,621	58.	Wołczyn	0,538
23.	Ujazd	0,619	59.	Pakosławice	0,534
24.	Bierawa	0,617	60.	Byczyna	0,533
25.	Lubsza	0,614	61.	Domaszowice	0,526
26.	Popielów	0,613	62.	Wilków	0,525
27.	Polska Cerekiew	0,613	63.	Świerczów	0,523
28.	Kolonowskie	0,606	64.	Branice	0,520
29.	Głogówek	0,600	65.	Głubczyce	0,520
30.	Strzeleczyki	0,597	66.	Baborów	0,518
31.	Skarbimierz	0,589	67.	Niemodlin	0,517
32.	Dobrodzień	0,588	68.	Lubrza	0,512
33.	Tułowice	0,586	69.	Prudnik	0,509
34.	Skoroszyce	0,585	70.	Otmuchów	0,509
35.	Kluczbork	0,584	71.	Kamiennik	0,508
36.	Jemielnica	0,581			

Stopień zagrożenia ubóstwem

bardzo niski	niski	umiarkowany	wysoki
--------------	-------	-------------	--------

Tabela 5. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2017 r. – układ powiatowy

Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik	Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik
BRZESKI			OLESKI		
1.	Brzeg	0,543	1.	Dobrodzień	0,588
2.	Skarbimierz	0,589	2.	Gorzów Śl.	0,555
3.	Grodków	0,578	3.	Olesno	0,646
4.	Lewin Brzeski	0,554	4.	Praszka	0,695
5.	Lubsza	0,614	5.	Radłów	0,578
6.	Olszanka	0,569	6.	Rudniki	0,644
GŁUBCZYCKI			7.	Zębowice	0,560
1.	Baborów	0,518	OPOLSKI		
2.	Branice	0,520	1.	Chrząstowice	0,691
3.	Głubczyce	0,520	2.	Dąbrowa	0,712
4.	Kietrz	0,555	3.	Dobrzeń Wik.	0,800
KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI			4.	Komprachcice	0,639
1.	Kędzierzyn-Koźle	0,546	5.	Łubniany	0,572
2.	Bierawa	0,617	6.	Murów	0,553
3.	Cisek	0,555	7.	Niemodlin	0,517
4.	Pawłowiczki	0,554	8.	Ozimek	0,796
5.	Polska Cerekiew	0,613	9.	Popielów	0,613
6.	Reńska Wieś	0,635	10.	Prószków	1
KLUCZBORSKI			11.	Tarnów Op.	0,630
1.	Byczyna	0,533	12.	Tułowice	0,586
2.	Kluczbork	0,584	13.	Turawa	0,661
3.	Lasowice Wik.	0,657	OPOLE MIASTO		
4.	Wolczyn	0,538	1.		0,654
KRAPKOWICKI			PRUDNICKI		
1.	Gogolin	0,621	1.	Biała	0,653
2.	Krapkowice	0,570	2.	Głogówek	0,600
3.	Strzeleczyki	0,597	3.	Lubrza	0,512
4.	Walce	0,715	4.	Prudnik	0,509
5.	Zdzieszowice	0,756	STRZELECKI		
NAMYSŁOWSKI			1.	Izbicko	0,642
1.	Domaszowice	0,526	2.	Jemielnica	0,581
2.	Namysłów	0,578	3.	Kolonowskie	0,606
3.	Pokój	0,538	4.	Leśnica	0,688
4.	Świerczów	0,523	5.	Strzelce Op.	0,841
5.	Wilków	0,525	6.	Ujazd	0,619
NYSKI			7.	Zawadzkie	0,692
1.	Głucholazy	0,580	Stopień zagrożenia ubóstwem		
2.	Kamiennik	0,508	bardzo niski		
3.	Korfantów	0,579	niski		
4.	Łambinowice	0,554	umiarkowany		
5.	Nysa	0,572	wysoki		
6.	Otmuchów	0,509			
7.	Paczków	0,549			
8.	Pakosławice	0,534			
9.	Skoroszyce	0,585			

Metoda *wzorca rozwoju* pozwoliła ustalić, że w 2017 r. brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem.

Umiarkowany stopień ubóstwa odnotowano w 42 gminach, zlokalizowanych w powiatach:

- nyskim (wszystkie 9 gmin: Głucholazy, Kamiennik, Korfantów, Łambinowice, Nysa, Otmuchów, Paczków, Pakosławice i Skoroszyce);
- namysłowskim (wszystkie 5 gmin: Domaszowice, Namysłów, Pokój, Świerczów i Wilków);
- brzeskim (5 gmin: Brzeg, Skarbimierz, Grodków, Lewin Brzeski i Olszanka);
- głubczyckim (wszystkie 4 gminy: Baborów, Branice, Głubczyce i Kietrz);
- opolskim (4 gminy: Łubniany, Murów, Niemodlin i Tułowice);
- oleskim (4 gminy: Dobrodzień, Gorzów Śl., Radłów i Zębowice);
- kędzierzyńsko-kozielskim (3 gminy: Kędzierzyn-Koźle, Cisek i Pawłowiczki);
- kluczborskim (3 gminy: Buczyna, Kluczbork i Wołczyn);
- krapkowickim (2 gminy: Krapkowice i Strzeleczyki).
- prudnickim (2 gminy: Lubrza i Prudnik);
- strzeleckim (Jemielnica).

Niski stopień ubóstwa występuje w 22 gminach znajdujących się powiatach:

- opolskim (5 gmin: Chrzastowice, Komprachcice, Popielów, Tarnów Op. i Turawa);
- strzeleckim (5 gmin: Izbicko, Kolonowskie, Leśnica, Ujazd i Zawadzkie);
- oleskim (3 gminy: Olesno, Praszka i Rudniki);
- kędzierzyńsko-kozielskim (3 gminy: Bierawa, Polska Cerekiew i Reńska Wieś);
- prudnickim (2 gminy: Biała i Głogówek);
- brzeskim (Lubsza);
- kluczborskim (Lasowice Wlk.);
- krapkowickim (Gogolin);
- Opole Miasto.

Natomiast bardzo niski stopień zagrożenia ubóstwem odnotowano w 7 gminach w powiatach:

- opolskim (4 gminy: Dąbrowa, Dobrzeń Wlk., Ozimek i Prószków);
- krapkowicki (2 gminy: Walce i Dzieszowice);
- strzeleckim (Strzelce Op.).

W 2017 r. – po raz pierwszy od momentu prowadzenia tych badań, brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem (w 2016 r. była jedna taka gmina, a w 2015 r. 4).

W 2017 r. – w porównaniu do 2016 r., zwiększyła się też (łącznie o 11 gmin) liczba gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (z 38 w 2016 r. do 42 w 2017 r.) oraz niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 15 w 2016 r. do 22 w 2017 r.), co w konsekwencji spowodowało ponad 2-krotne zmniejszenie się grupy gmin o bardzo niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 17 w 2016 r. do 7 gmin w 2017 r.).

Powodem takiej sytuacji są przede wszystkim:

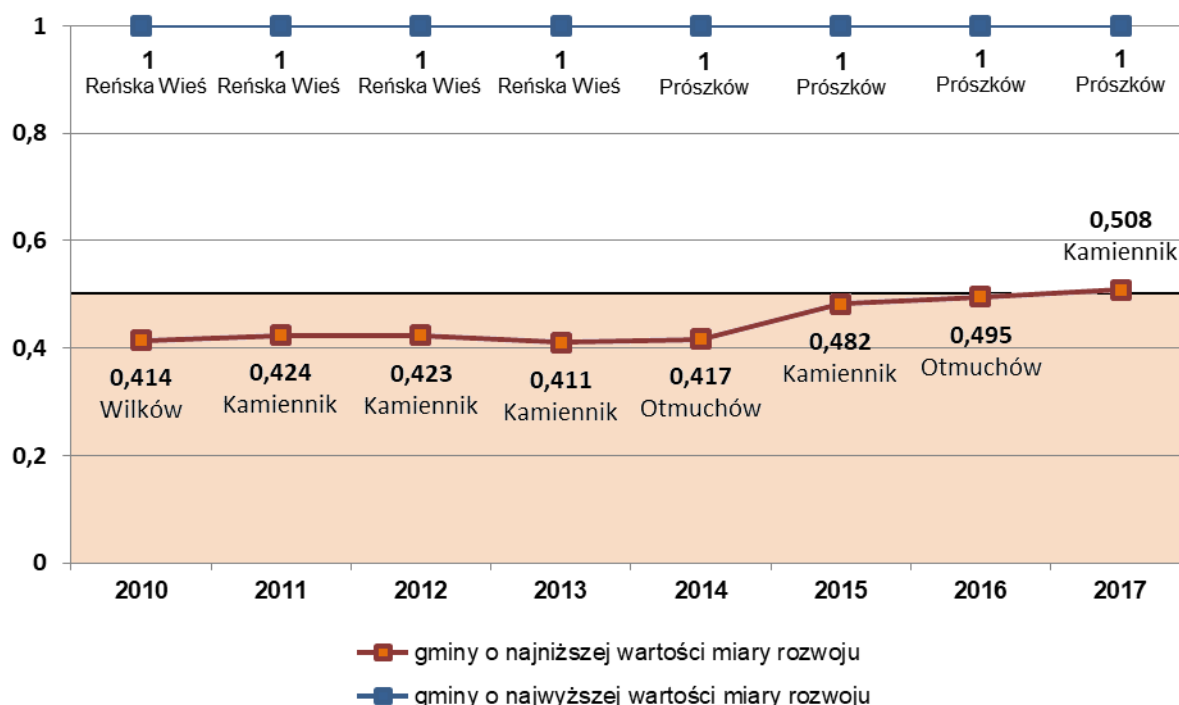
- dalszy, postępujący spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (w latach 2015-2017 liczba bezrobotnych w woj. opolskim spadła o ponad 28%, a stopa bezrobocia obniżyła się o 3 pkt proc.), prowadząc po raz pierwszy w historii tych badaniach (realizowanych od 1999 r.) do zaniku gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem;
- kolejne zmniejszenie się świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej (o ponad 14% od 2015 r., w tym w 2017 r. - w porównaniu do 2016 r., o 10%).

Wpłynęło to na 4 zmienne, przyjęte do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem, oraz wyliczony na ich podstawie wskaźnik miernika rozwoju dla poszczególnych gmin.

W 2017 r. najniższa wartość miary rozwoju wyniosła 0,508, tj. była wyższa o 13 pkt niż rok wcześniej (w 2016 r. wyniosła 0,495, a w 2015 r. 0,482). Jednocześnie, po raz pierwszy od momentu rozpoczęcia tych badań w 1999 r., było ona wyższa od 0,500, tj. proggu poniżej którego kwalifikowano gminy jako zagrożone ubóstwem w stopniu wysokim.

Od 2013 r. najniższa wartość miary rozwoju systematycznie wzrastała (o 84 pkt w latach 2013-2016), by w 2017 r. przekroczyć wartość 0,500 (wzrost o kolejne 13 pkt, do 0,508), co oznacza, że przy dalszym występowaniu obserwowanych zjawisk (zwłaszcza spadku bezrobocia i zmniejszaniu się liczby klientów pomocy społecznej) wszystkie gminy będą się zaliczały do grup o bardzo niskich, niskich lub umiarkowanych stopniu zagrożenia ubóstwem (brak będzie gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem, tj. o wskaźnikach poniżej 0,500 wartości miary rozwoju).

Wykres 6. Gminy o najwyższych i najniższych wskaźnikach miary rozwoju w latach 2010-2017

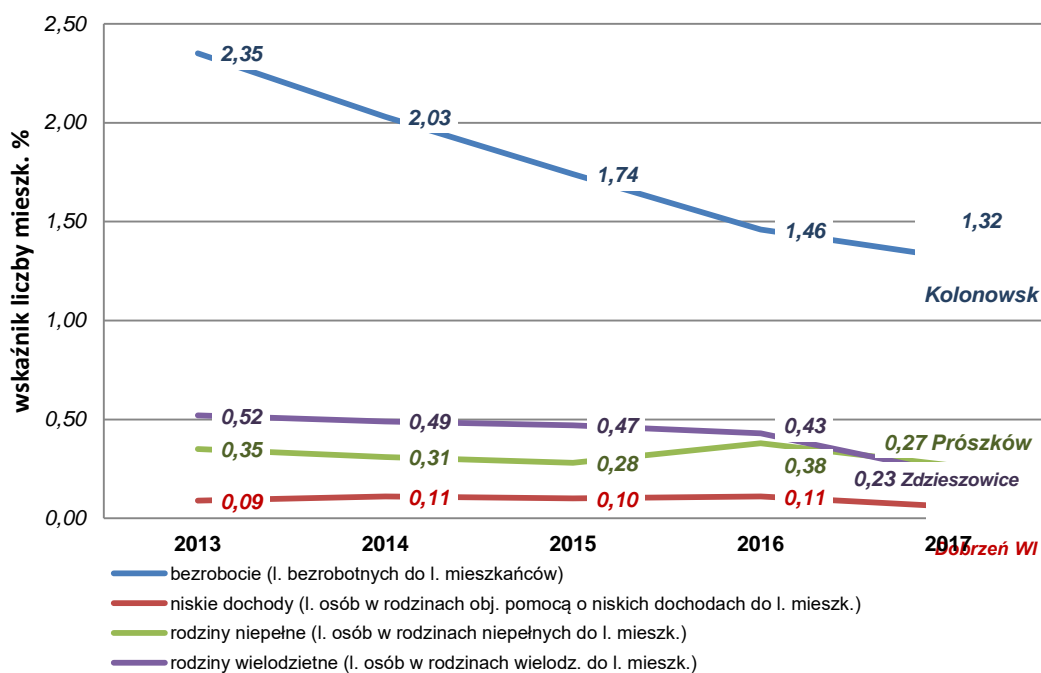
Analiza zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim potwierdza spadek niekorzystnych zjawisk zastosowanych w obliczeniach. Wszystkie wskaźniki zmiennych w stosunku do liczby mieszkańców woj. opolskiego zmniejszyły się, w tym szczególnie najwyższe *miary rozwoju* w zakresie:

- bezrobocia - z 5,14 do 4,03 (o 1,11 pkt proc.);
- niskich dochodów - z 11,92 do 8,92 (o 3 pkt proc.);
- rodzin niepełnych - z 2,25 do 2,06 (o 0,19 pkt proc.).

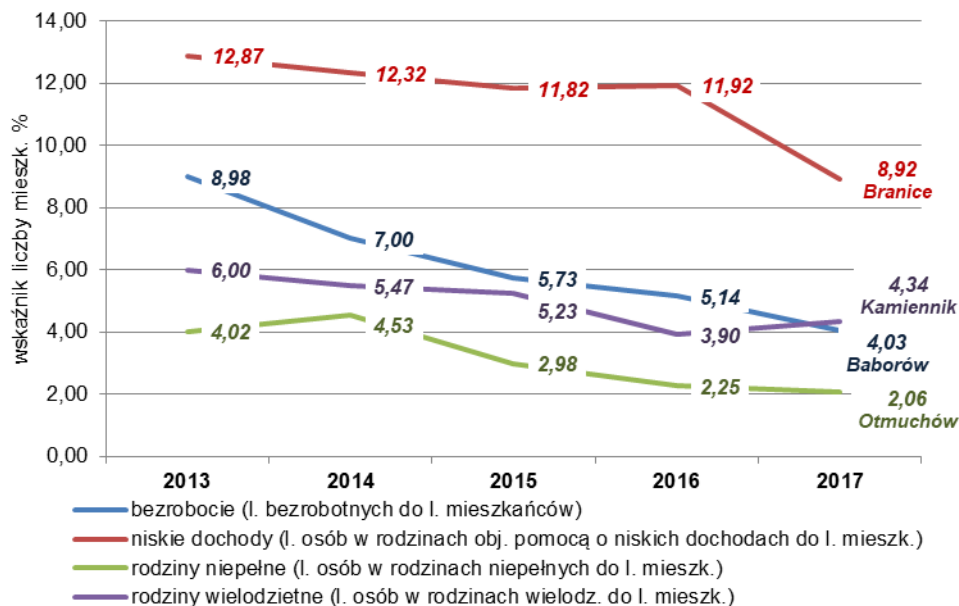
Jedyny wzrost najwyższej wartości wskaźnika odnotowano w zakresie liczby osób w rodzinach wielodzietnych – z 3,90 do 4,34, tj. o 0,44 pkt proc.

Wykres 7. Najniższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2013-2017

Wykres 8. Najwyższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2013-2017

5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim

5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej

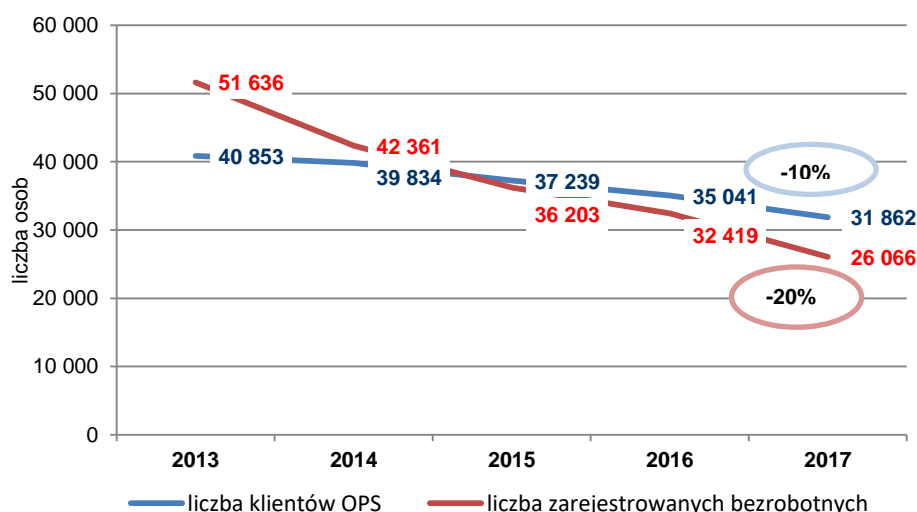
W 2017 r. pomocą społeczną w gminach województwa opolskiego objęto 31 862 osoby i rodziny, co stanowiło 3,2% mieszkańców województwa. W porównaniu do 2016 r. liczba beneficjentów pomocy społecznej spadła o 10%, a liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych o 20%.

W relacji do 2013 r. spadek liczby korzystających z pomocy społecznej wyniósł 8 991 osób (-22%), a liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o prawie połowę (-59,5%).

W 2017 r. w rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej były ogółem 47 672 osoby, czyli wskaźnik deprivacji lokalnej¹⁶ wyniósł 4,8% (był niższy niż w 2016 r. o 0,5 pkt proc).

W 2017 r. spadek liczby klientów pomocy społecznej był kolejnym (począwszy od 2013 r.) rokiem zmniejszania się ich liczby w woj. opolskim. Był to efekt poprawiającej się sytuacji na opolskim rynku pracy, a także poprawy warunków życia mieszkańców województwa.

Wykres 9. Beneficjenci pomocy społecznej (ośrodków pomocy społecznej) oraz zarejestrowani bezrobotni w woj. opolskim w latach 2013-2017

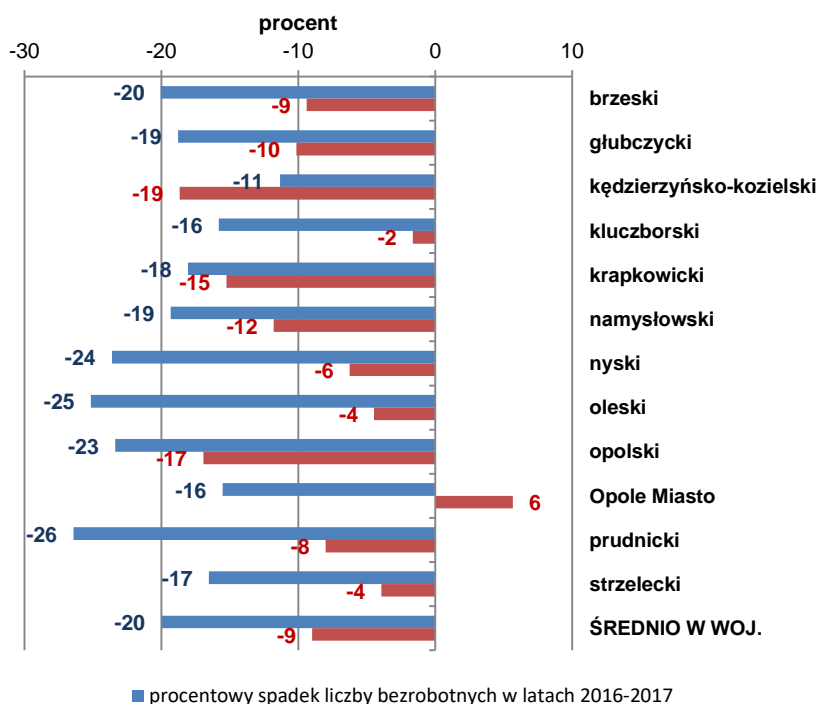
Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2013-2017 oraz analiz sytuacji na opolskim rynku pracy WUP w Opolu za lata 2013-2017.

W okresie roku (grudzień 2016 r. - grudzień 2017 r.) liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła z 32 419 do 26 066 osób, tj. o 20% (najwyższy spadek od 2013 r.).

W układzie terytorialnym woj. opolskiego spadki liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano we wszystkich powiatach, w tym największy w powiatach: prudnickim (o 26%), oleskim (o 25%), nyskim (o 24%).

¹⁶ Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców do liczby mieszkańców.

Wykres 10. Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz klientów ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2016-2017 (w %)

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2015-2016 oraz analiz sytuacji na opolskim rynku pracy WUIP w Opolu za lata 2010-2016.

Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej był największy w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (o 19%), opolskim (o 17%) oraz krapkowickim (o 15%).¹⁷

W latach 2016-2017 w strukturze świadczeniobiorców pomocy społecznej odnotowano:

- spadek liczby osób otrzymujących zasiłki okresowe – z 11 655 w 2016 r. do 10 309 w 2017 r. (tj. o prawie 12%), w tym zwłaszcza zasiłki okresowe przyznane z powodu bezrobocia (z 9 842 do 7 905 osób, tj. o prawie 20%);
- spadek liczby osób korzystających z zasiłków celowych (o 10%) oraz liczby osób objętych pomocą w formie posiłku (o ponad 15%);
- wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych (o prawie 15%) oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (o 11%).

¹⁷ Z uwagi na zmiany administracyjne wprowadzone w woj. opolskim od 1 stycznia 2017 r. (powiększenie obszaru Miasta Opola), nastąpił spadek liczby klientów powiatu opolskiego (o 17%), a ich wzrost w Opolu Mieście (o 6%).

Wykres 11. Struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2016-2017

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2016-2017.

W 2017 r. najwyższy wskaźnik udziału korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców występował w powiatach: głubczyckim (5,1%), prudnickim (4,3) oraz namysłowskim i nyskim (po 4,1%). Natomiast najmniej świadczeniobiorców miały: Miasto Opole (1,8%) oraz powiaty: strzelecki i opolski (po 2,4%).

Przy czym, z powodu zmian terytorialnych w woj. opolskiego, wprowadzonych od 1 stycznia 2017 r., w Opolu Mieście minimalnie zwiększyła się liczba klientów pomocy społecznej (Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu) – o 113 osób, co spowodowało wzrost udziału beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców Opola o 0,1 pkt proc.

Tabela 6. Liczba osób i rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2016-2017 - wg powiatów

Lp.	Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2016-2017					
		2016 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	2017 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	Wzrost / spadek liczby klientów w 2016 r. 2015 r. = 100%	Spadek w 2017 r. w stosunku do 2016 r. (w %)
1	brzeski	3 686	4,0	3 340	3,6	91	-9
2	głubczycki	2 661	5,7	2 391	5,1	90	-10
3	kędzierzyńsko-kozielski	3 605	3,8	2 932	3,0	81	-19
4	kluczborski	2 493	3,7	2 452	3,7	98	-2
5	krapkowicki	2 001	3,1	1 696	2,6	85	-15
6	namysłowski	2 009	4,7	1 772	4,1	88	-12
7	nyski	6 137	4,4	5 754	4,1	94	-6
8	oleski	2 063	3,2	1 971	3,0	96	-4
9	opolski	3 910	2,9	3 248	2,4	83	-17
10	Opole Miasto	1 995	1,7	2 108	1,8	106	6
11	prudnicki	2 623	4,7	2 413	4,3	92	-8
12	strzelecki	1 858	2,5	1 785	2,4	96	-4
13	Razem woj.	35 041	3,5	31 862	3,2	91	-9

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za 2016 r. i 2017 r.

5.2 Koszt pomocy środowiskowej w latach 2016-2017

Całkowity koszt świadczeń udzielonych przez ośrodki pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2016-2017 uwzględnia:

1. świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i zasiłki celowe);
2. świadczenia niepieniężne (posiłki, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, udzielenie schronienia, ubrania, sprawienie pogrzebu oraz inne świadczenia rzeczowe, w tym pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia wskazanych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

W 2017 r. koszt świadczeń pomocy społecznej w woj. opolskim, udzielonych przez gminy, wyniósł ponad 92 300 tys. zł, tj. o 4,3% mniej niż w 2016 r.

W 2017 r. – w stosunku do 2016 r., głównymi przyczynami spadku kosztu udzielonej pomocy były: zmniejszająca się liczba klientów pomocy społecznej (o 10%) oraz spadek wartości udzielonej pomocy pieniężnej, tj.:

- ✓ koszt zasiłków okresowych zmniejszył się o 16% (w tym o prawie połowę spadły środki własne gmin przeznaczone na ten cel);
- ✓ koszt zasiłków stałych (mimo wzrostu liczby świadczeniobiorców) spadł o 0,4%;
- ✓ koszt zasiłków celowych zmniejszył się o ponad 5%,

Jednocześnie w badanym okresie nastąpił wzrost kosztu pozostałych świadczeń - głównie pomocy w formie usług opiekuńczych wzrósł o 20% oraz specjalistycznych usług opiekuńczych - wzrósł o 18%.

Tabela 7. Koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2016-2017

Lp.	Wyszczególnienie	Koszt środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2017 w zł		
		2016 r.	2017 r.	Wzrost / spadek w 2017 r. 2016=100%
1	Koszt pomocy środowiskowej – ogółem* , w tym:	96 397 791	92 300 295	95,7
2	zasiłki stałe	22 554 028	22 470 430	99,6
3	zasiłki okresowe, z tego:	28 960 915	24 321 170	84,0
4	<i>dotacja budżetu państwa</i>	28 835 522	24 254 878	84,1
5	<i>środki własne gminy</i>	125 393	66 292	52,9
6	zasiłki celowe	16 878 605	15 933 112	94,4
7	pozostałe świadczenia (posiłki, usługi opiekuńcze, inne)	28 004 243	29 575 583	105,6
8	Liczba świadczeniobiorców	35 041	31 862	90,9
9	Liczba mieszkańców**	993 036	991 161	99,8
10	Średnia - roczna wartość pomocy ogółem dla beneficjenta w zł (w. 1 / w. 8)	2 751	2 897	105,3
11	Średnia - roczna wartość zasiłków pieniężnych w zł (w. 2+3+6 / w. 8)	1 952	1 969	100,9
12	Średnia roczna wartość pomocy na 1 mieszkańca w zł (w. 1 / w. 9)	97	93	95,9

* wartość pomocy uwzględnia zadania powiatu (pomoc na usamodzielnienie dla wychowanków instytucji wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

** stan w grudniu 2016 r. oraz czerwcu 2017 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w 2016 r. i 2017 r.

Średnia, roczna wartość pomocy przypadająca w 2017 r. na jednego świadczeniobiorcę wyniosła 2 897 zł (o 5,3% więcej niż w 2016 r.), co wynikało ze znaczącego (10-procentowego) spadku liczby uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej przy jednocześnie wzroście wydatków przeznaczonych na świadczenia niepieniężne, w tym szczególnie zwiększenie wydatków na realizację usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

Przeciętna, miesięczna wartość:

- ✓ zasiłku stałego spadła z 511 zł w 2016 r. do 503 zł w 2017 r. (o 1,5 %);
- ✓ zasiłku okresowego - z 368 zł do 359 zł (spadek o 2,4%).

Natomiast w przypadku zasiłku celowego można ustalić jedynie wartość rocznej pomocy, która wzrosła z 923 zł w 2016 r. do 961 zł w 2017 r., tj. o 4,1%.

Tabela 8. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2016-2017

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba świadczeniobiorców i świadczenia pieniężne pomocy społecznej w latach 2016-2017		
		2016 r.	2017 r.	Wzrost / spadek w 2017 r. 2016=100%
1	ZASIŁKI STAŁE			
2	Liczba świadczeniobiorców	4 428	4 530	102,3
3	Liczba świadczeń	44 165	44 694	101,2
4	Koszt świadczeń w zł	22 554 028	22 470 430	99,6
5	Średnia wartość 1 zasiłku	511	503	98,5
6	ZASIŁKI OKRESOWE			
7	Liczba świadczeniobiorców	11 655	10 309	88,5
8	Liczba świadczeń	78 746	67 824	86,1
9	Koszt świadczeń w zł	28 960 915	24 321 170	84,0
10	Średnia wartość 1 zasiłku	368	359	97,6
11	ZASIŁKI CELOWE			
12	Liczba świadczeniobiorców	18 286	16 573	90,6
13	Koszt świadczeń w zł	16 878 605	15 933 112	94,4
14	Średnia, roczna wartość 1 zasiłku	923	961	104,1

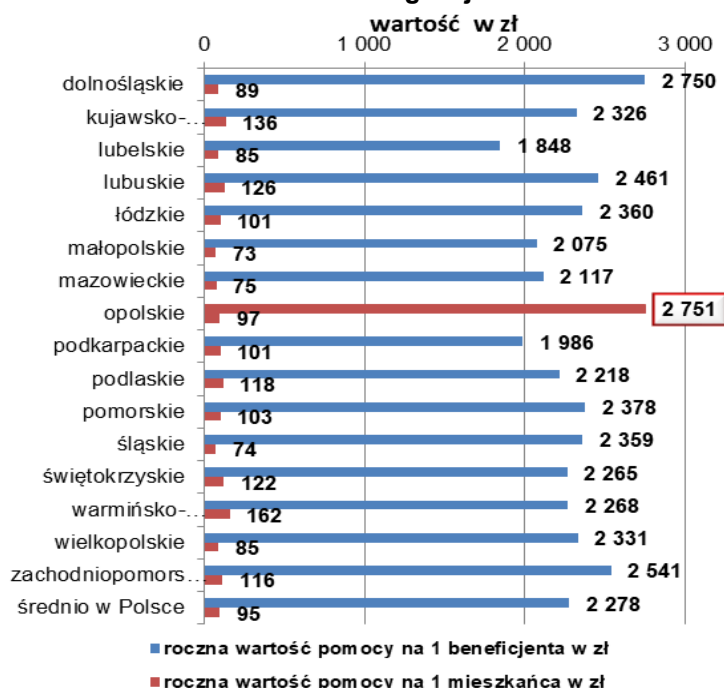
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2015 r. i 2016 r.

W 2016 r. (brak danych ogólnopolskich za 2017 r.) - podobnie jak w latach poprzednich, **woj. opolskie zajmowało pierwszą pozycję w kraju pod względem wartości pomocy społecznej na 1 beneficjenta** - 2 751 zł (w Polsce średnio 2 278 zł).¹⁸ W 2017 r. wartość tej pomocy wzrosła w woj. opolskim o 146 zł (do 2 897 zł).

Natomiast wartość pomocy w 2016 r. przypadającej na 1 mieszkańca województwa wyniosła 97 zł (średnio w Polsce 95 zł). W 2017 r., w związku ze spadkiem ogólnego kosztu pomocy (o 4.3%), wynikającym ze zmniejszenia się liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, zmniejszyła się także średnia wartość pomocy przypadająca na 1 mieszkańca – z 97 zł do 93 zł.

¹⁸ Koszt pomocy uwzględnia również wydatki powiatów na usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczych i wychowawczych wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, Zob. *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2015 roku*, GUS, <http://zws.stat.gov.pl/karta-produktu/pomoc-spoeczna-i-opieka-nad-dzieckiem-i-rodzina-w-2015-r-355.html> (6.03.2018 r.). Korzystano także z danych zawartych w *Sprawozdaniu MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnej, w usługach i naturze za I-XII 2016 r.*

Wykres 12. Roczna wartość pomocy na 1 beneficjenta pomocy społecznej i 1 mieszkańca w Polsce w 2016 r. wg województw

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w usługach i naturze za I-XII 2016 r.

W 2016 r. średnia wartość pomocy w kraju, przypadająca na:

- **jednego beneficjenta wynosiła 2 278 zł** (o 11% więcej niż w 2015 r.);
- **jednego mieszkańca 95 zł** (o 1 zł więcej niż w 2015 r.).

Tabela 9. Wartość pomocy społecznej udzielonej w Polsce w latach 2015-2016 - wg województw
(na 1 beneficjenta pomocy społecznej i 1 mieszkańca województwa)

Lp.	Województwo	Wartość pomocy na 1 beneficjenta pomocy społecznej w zł		Wartość pomocy na 1 mieszkańca w zł	
		2015 r.	2016 r.	2015 r.	2016 r.
1	dolnośląskie	2 484	2 750	89	89
2	kujawsko-pomorskie	2 124	2 326	138	136
3	lubelskie	1 684	1 848	86	85
4	lubuskie	2 206	2 461	126	126
5	łódzkie	2 156	2 360	100	101
6	małopolskie	1 816	2 075	70	73
7	mazowieckie	1 901	2 117	73	75
8	opolskie	2 516	2 751	94	97
9	podkarpackie	1 806	1 986	103	101
10	podlaskie	1 968	2 218	114	118
11	pomorskie	2 101	2 378	100	103
12	śląskie	2 104	2 359	73	74
13	świętokrzyskie	1 975	2 265	120	122
14	warmińsko-mazurskie	2 072	2 268	162	162
15	wielkopolskie	2 080	2 331	84	85
16	zachodniopomorskie	2 320	2 541	117	116
17	Średnio w Polsce	2 048	2 278	94	95

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie: Sprawozdania MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w usługach i naturze za 2016 i 2017 r.

5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2016-2017

W celu oceny efektywności świadczeń pomocy społecznej udzielanych w gminach województwa opolskiego, przeprowadzono analizę, polegającą na porównaniu średnich wartości tych świadczeń ze wskaźnikami określającymi stopień zagrożenia ubóstwem. Podobnie jak w latach ubiegłych, analiza uwzględnia łączny koszt pomocy społecznej, tj. świadczenia pomocy środowiskowej (pieniężne i rzeczowe) oraz pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia (placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych itp.), a także pomoc dla uchodźców.¹⁹

W 2017 r. łączny koszt świadczeń z pomocy społecznej (środowiskowej) udzielonej w gminach woj. opolskiego wyniósł **prawie 92 300 tys. zł**, z tego przeznaczono:

- a) 22 470 tys. zł na wypłatę zasiłków stałych;
- b) 24 321 tys. zł na zasiłki okresowe (w tym 66 tys. zł stanowiły środki własne gmin, a 24 255 tys. zł dotacja budżetu państwa);
- c) 15 933 tys. zł na zasiłki celowe;
- d) 29 576 tys. zł na pozostałe świadczenia, w tym głównie na:
  - zakup posiłków – 9 982 tys. zł;
  - realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych – 15 599 tys. zł;
  - inne świadczenia rzeczowe i finansowe – 3 995 tys. zł (schronienie, odzież, sprawienie pogrzebu oraz pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia itp.).

W 2017 r. średnioroczna wartość pomocy przypadająca na beneficjenta pomocy społecznej w woj. opolskim wyniosła 2 897 zł (o 146 zł więcej niż w 2016 r., tj. o 5,3%).

Wysokość pomocy społecznej przypadająca na jednego świadczeniobiorcę i mieszkańca gminy porównano z obliczonymi wskaźnikami zagrożenia ubóstwem dla poszczególnych gmin w woj. opolskim.

W 2017 r. **wartość średniej, rocznej pomocy przypadającej na 1 świadczeniobiorcę wahała się od 6 370 zł w Cisku** (gmina o umiarkowanym zagrożeniu ubóstwem - miara rozwoju wynosząca 0,555)²⁰, **do 1 121 zł w Otmuchowie** (gmina z jednym z najwyższych wskaźniku zagrożenia ubóstwem (miara rozwoju - 0,509).

¹⁹ Średnia wartość pomocy obliczona poprzez podzielenie wartości pomocy przez liczbę osób, którym decyzją przyznano świadczenie (bez względu na rodzaj i formę świadczenia oraz źródło finansowania).

²⁰ Wartość rocznej pomocy w Cisku wzrosła w latach 2016-2017 ponad 2-krotnie z uwagi na wysoki udział świadczeń związanych z usuwaniem skutków klęski żywiołowej (trąba powietrzna, która dotknęła przede wszystkim mieszkańców gmin Cisek i Bierawa).

Tabela 10. Koszt pomocy społecznej w gminach w woj. opolskim przypadający na 1 świadczeniobiorcę i 1 mieszkańca gminy w 2017 r.

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę w zł		Wzrost / spadek w 2017 r. 2016 =100%	Koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2017 r. w zł
			2016 r.	2017 r.		
1.	Prószków	1	4 797	5 357	112	94
2.	Strzelce Op.	0,841	2 467	2 548	103	54
3.	Dobrzeń Wlk.	0,800	1 083	1 223	113	41
4.	Ozimek	0,796	3 802	4 136	109	73
5.	Zdzieszowice	0,756	2 231	2 597	116	34
6.	Walce	0,715	1 758	1 907	108	45
7.	Dąbrowa	0,712	2 167	2 820	130	37
8.	Praszka	0,695	2 638	2 993	113	64
9.	Zawadzkie	0,692	2 120	1 990	94	62
10.	Chrząstowice	0,691	1 340	1 897	142	37
11.	Leśnica	0,688	1 592	1 810	114	23
12.	Turawa	0,661	1 353	1 419	105	28
13.	Lasowice Wlk.	0,657	3 293	3 563	108	46
14.	Opole	0,654	3 449	4 098	119	66
15.	Biała	0,653	3 378	3 731	110	82
16.	Olesno	0,646	2 094	1 881	90	64
17.	Rudniki	0,644	1 998	2 062	103	59
18.	Izbicko	0,642	2 010	2 254	112	43
19.	Komprachcice	0,639	4 534	4 424	98	78
20.	Reńska Wieś	0,635	2 457	2 396	98	51
21.	Tarnów Op.	0,630	2 665	2 616	98	55
22.	Gogolin	0,621	2 842	3 935	138	72
23.	Ujazd	0,619	1 795	2 015	112	52
24.	Bierawa	0,617	3 881	5 964	154	101
25.	Lubsza	0,614	2 749	3 037	110	83
26.	Popielów	0,613	1 677	2 004	119	68
27.	Polska Cerekiew	0,613	2 941	2 906	99	93
28.	Kolonowskie	0,606	3 598	3 274	91	116
29.	Głogówek	0,600	2 565	2 721	106	66
30.	Strzeleczy	0,597	2 642	2 872	109	51
31.	Skarbimierz	0,589	3 176	3 099	98	86
32.	Dobrodzień	0,588	2 969	3 117	105	93
33.	Tułowice	0,586	2 882	2 802	97	80
34.	Skoroszyce	0,585	1 766	1 975	112	48
35.	Kluczbork	0,584	2 589	2 377	92	86
36.	Jemielnica	0,581	2 521	2 770	110	72
37.	Głucholazy	0,580	3 230	4 282	133	127
38.	Korfantów	0,579	2 695	2 672	99	74
39.	Grodków	0,578	2 281	3 197	140	86
40.	Radłów	0,578	4 005	4 528	113	78
41.	Namysłów	0,578	1 978	1 927	97	47
42.	Łubniany	0,572	1 573	1 706	108	55
43.	Nysa	0,572	3 143	3 204	102	97
44.	Krapkowice	0,570	2 412	2 552	106	109
45.	Olszanka	0,569	1 866	2 537	136	55
46.	Zębowice	0,560	2 303	2 576	112	108
47.	Cisek	0,555	2 628	6 370	242	213
48.	Gorzów Śl.	0,555	2 062	2 233	108	88
49.	Kietrz	0,555	2 453	2 423	99	94
50.	Łambinowice	0,554	2 582	2 586	100	106
51.	Lewin Brzeski	0,554	2 749	3 011	110	137
52.	Pawłowiczki	0,554	2 692	2 935	109	100
53.	Murów	0,553	1 980	2 016	102	64

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę w zł		Wzrost / spadek w 2017 r. 2016 =100%	Koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2017 r. w zł
			2016 r.	2017 r.		
54.	Paczków	0,549	2 742	3 041	111	114
55.	Kędzierzyn-Koźle	0,546	3 395	3 119	92	99
56.	Brzeg	0,543	3 089	3 399	110	152
57.	Pokój	0,538	2 091	2 026	97	145
58.	Wolczyn	0,538	2 564	2 482	97	107
59.	Pakosławice	0,534	2 216	2 509	113	131
60.	Byczyna	0,533	1 834	2 203	120	100
61.	Domaszowice	0,526	2 279	2 306	101	160
62.	Wilków	0,525	2 754	3 419	124	148
63.	Świerczów	0,523	1 927	2 252	117	198
64.	Branice	0,520	2 785	2 752	99	192
65.	Głubczyce	0,520	3 158	3 157	100	163
66.	Baborów	0,518	3 408	3 611	106	201
67.	Niemodlin	0,517	3 097	3 359	108	181
68.	Lubrza	0,512	2 329	2 210	95	104
69.	Prudnik	0,509	3 403	3 634	107	213
70.	Otmuchów	0,509	1 395	1 121	80	95
71.	Kamiennik	0,508	3 982	4 282	108	536

Bardzo wysokie wartości pomocy przypadającej w roku na 1 świadczeniobiorcę odnotowywano również w: Bierawie (5 964 zł – podobnie jak w Cisku, z powodu wysokich wydatków związanych z klęską żywiołową) oraz Prószkowie (5 357 zł – wysoka wartość rocznej pomocy w Prószkowie utrzymuje się od kilku lat).

Świadczenia o wysokości przekraczającej 4 tys. zł rocznie odnotowano również w: Radłowie (4 528 zł), Komprachcicach (4 424 zł), Ozimku (4 136 zł), Głuchołazach (4 282), Opolu (4 098), tj. w gminach umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (miara rozwoju powyżej 0,570) oraz Kamienniku (4 282 zł), tj. w gminie o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem (miara rozwoju – 0,508).

W większości gmin w latach 2016-2017 średnia wartość pomocy wzrosła, najbardziej w: Cisku (ponad 2,4-krotnie), Bierawie (o 54%), Grodkowie (o 40%), Gogolinie (o 38%) i Olszance (o 36%). Spadek kwoty świadczeń wystąpił w 18 gminach - największy w Otmuchowie (o 20%) i Oleśnie (o 10%).

W 2017 r. średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadającej na 1 mieszkańca województwa wynosiła 93 zł i wahała się (podobnie jak w 2016 r.), od 23 zł w Leśnicy do 536 zł w Kamienniku.

Wartość tego wskaźnika zależy od procentowego udziału liczby beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy (im większy udział osób objętych pomocą społeczną, tym wartość wskaźnika jest większa). Stąd średnia pomoc przypadająca na 1 mieszkańca jest największa w gminach o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem. Są to jednocześnie gminy, w których udział beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców jest najwyższy: Prudnik (213 zł), Branice (192 zł), Baborów (201 zł), Świerczów (198 zł) i Kamiennik z najwyższą wartością pomocy na 1 mieszkańca wynoszącą 536 zł rocznie.

Jednocześnie – od kilku lat utrzymuje się stała zależność między niskim stopniem zagrożenia ubóstwem i najniższymi wartościami rocznej pomocy przypadającej na 1 mieszkańca (mniejszymi niż 50 zł). Są to: Leśnica (23 zł), Turawa (28 zł), Chrzastowice i Dąbrowa (po 37 zł), Zdieszowice (34 zł), Walce (45 zł), Izbicko (43 zł) i Dobrzeń Wielki (41 zł).

Ponadto – koszt środowiskowej pomocy społecznej obejmuje także finansowanie pobytu osób w domach pomocy społecznej. Koszt ten od wielu lat systematycznie wzrasta (z 13 149 tys. zł w 2009 r. do 38 946 tys. zł w 2017 r., tj. prawie 3-krotnie), stanowiąc znaczne obciążenie budżetu gminy. Od wielu lat podkreśla się nadmierne obciążenie budżetów gmin kosztami pomocy stacjonarnej, co ogranicza możliwości finansowania innych, ważnych form wsparcia, zwłaszcza świadczeń aktywizujących osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej, a także działań profilaktycznych.

Tabela 11. Koszt pomocy społecznej (środowiskowej) udzielanej przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego oraz koszt opłaty za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2012-2017

Lp.	Wyszczególnienie	Rok						Wzrost / spadek w 2017 r. 2016 r.=100%
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	
		w tys. zł						
1.	Koszt pomocy środowiskowej wraz z opłatą za pobyt mieszkańców w DPS (w.2+w.3), z tego:	101 601	117 888	122 306	126 074	132 323	131 247	99,2
2.	budżet państwa	52 265	65 474	65 344	64 907	66 914	62 100	92,8
3.	budżet gmin	49 336	52 414	56 962	61 167	65 409	69 147	105,7
4.	<i>w tym koszt opłaty gminy za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej</i>	<i>23 822</i>	<i>26 639</i>	<i>30 305</i>	<i>32 665</i>	<i>36 140</i>	<i>38 946</i>	<i>107,8</i>

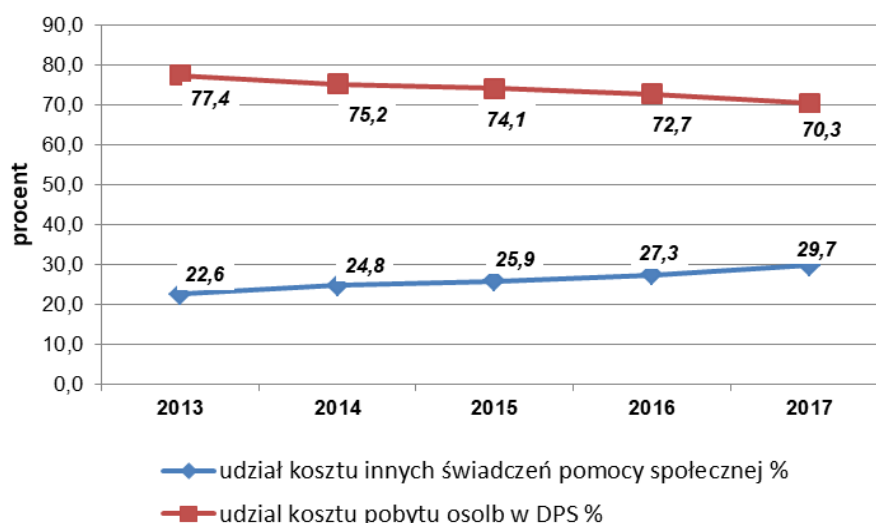
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2012-2017.

W latach 2016-2017 koszt pomocy społecznej w woj. opolskim zmniejszył się o 0,8%, w tym:

- koszt świadczeń finansowanych z budżetu państwa spadł o 7,2%;
- koszt pomocy finansowanej z budżetów gmin wzrósł o prawie 6%, w tym najbardziej koszt ponoszony przez gminy w związku z odpłatnością za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej (o prawie 8%).

Tym samym - procentowy udział kosztu innych świadczeń środowiskowej pomocy społecznej systematycznie maleje, na rzecz wzrostu opłat ponoszonych przez gminy za pobyt osób w domach pomocy społecznej (w latach 2013-2017 koszt innych świadczeń zmniejszył się o 7 pkt proc. a koszt pobytu osób w DPS-ach wzrósł o 8 pkt proc. - z 22,6% do 29,7%).

Wykres 13. Procentowy udział kosztu innych świadczeń pomocy społecznej (środowiskowej) oraz opłat gmin za pobyt osób w domach pomocy społecznej – w latach 2013-2017

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2013-2017.

6. Wnioski

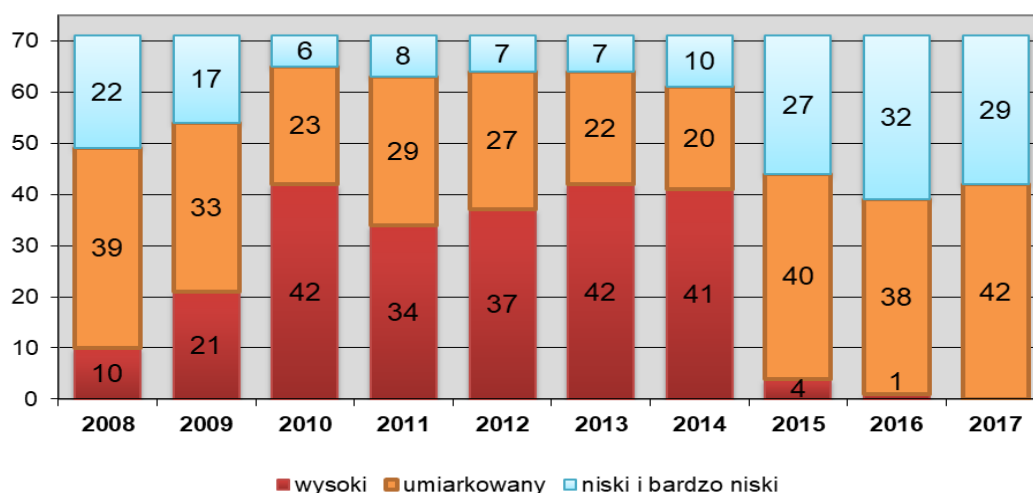
Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 1) w 2016 r. w województwie opolskim – podobnie jak w latach ubiegłych, zmniejszył się zasięg ubóstwa ekonomicznego według przyjętych granic ubóstwa:
  - ubóstwo skrajne (egzystencjalne) objęło 5,2% ludności (w Polsce 4,9%) - w 2015 r. było to 6,5% (w Polsce 6,5%);
  - ubóstwo relatywne dotyczyło 10,6% mieszkańców (w Polsce – 13,9%) - w 2015 r. 13,7% (w Polsce 15,5%);
  - poniżej ustawowej granicy ubóstwa żyło 10,3% ludności (w kraju 12,7%) - w 2015 r. 10,6% (w Polsce 12,2%).
- 2) w 2017 r. – w porównaniu do poprzedniego roku – ponownie zmniejszyła się liczba bezrobotnych w woj. opolskim (prawie o 20%) i stopa bezrobocia (o 1,8 pkt proc., do 7,2%). Spadek tych wskaźników zanotowano we wszystkich powiatach woj. opolskiego (znaczące spadki liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia zanotowano także w latach 2014-2016);
- 3) w 2017 r. liczba osób objętych pomocą społeczną w gminach woj. opolskiego wyniosła 31 862 osoby i rodziny (3,2% mieszkańców woj. opolskiego), tj. o 10% mniej niż w 2016 r.;
- 4) w 2017 r. – po raz pierwszy od momentu opracowywania tych badań, tj. od 1999 r., brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem (w 2016 r. była jedna taka gmina, a w 2015 r. 4). Oznacza to, że wszystkie gminy w woj. opolskim zaliczały się do grup o bardzo niskim, niskim lub umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem.²¹;

²¹ Istotnym elementem tego zjawiska są notowane od 2016 r. znaczne spadki bezrobocia, których wskaźniki są porównywalne do tych z początku lat 90-tych XX w. (np. w grudniu 2017 r. stopa bezrobocia w kraju wyniosła 6,6%, a w grudniu 1990 r. 6,5% (oficjalne statystyki bezrobocia zaczęto prowadzić i publikować od 1990 r., tj. od rozpoczęcia transformacji ustrojowej Polski).

- 5) większość gmin woj. opolskiego (42), podobnie jak w: 2016 r. (38) i 2015 r. (40), znajduje się w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (podczas gdy w latach 2010-2014 większość gmin w województwie było zagrożonych ubóstwem w stopniu wysokim);
- 6) w najlepszej sytuacji na tle innych gmin województwa znajdują się: Opole Miasto i większość gmin w powiatach: opolskim, strzeleckim i krapkowickim;
- 7) w 2017 r. było:
  - 7 gmin o bardzo niskim zagrożeniu ubóstwem (10% wszystkich gmin województwa);
  - 22 gminy o niskim zagrożeniu ubóstwem (31% wszystkich gmin województwa);
  - 42 gminy o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (59%);
- 8) w porównaniu do badań przeprowadzonych w 2016 r.:
  - nastąpił kolejny wzrost wartości najniższego wskaźnika miary rozwoju z 0,495 do 0,508, tj. o 13 pkt.;
  - zniknęła grupa gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem (jedyna gmina, która w 2016 r. była zagrożona ubóstwem w stopniu wysokim – Otmuchów, znalazła się w 2017 r. w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem);
  - o 4 gminy zwiększyła się liczba gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (z 38 w 2016 r. do 42 gmin w 2017 r.),
  - wzrosła o 7 liczba gmin o niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 15 w 2016 r. do 22 gmin w 2017 r.);
  - ponad 2-krotnie spadła liczba gmin o bardzo niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 17 w 2016 r. do 7 w 2017 r.).

Wykres 14. Liczba gmin o bardzo niskim i niskim, umiarkowanym i wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem w latach 2008-2017

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu.

- 9) podobnie jak w latach ubiegłych powodami poprawy sytuacji gmin w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem są przede wszystkim - dalszy spadek zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (w latach 2013-2017 odpowiednio o ponad 50% i 7,1 pkt proc.) oraz spadek liczby klientów ośrodków pomocy społecznej (w 2017 r. o 10%, od 2013 r. o ponad 22%);
- 10) po raz pierwszy od momentu prowadzenia badań (od 1999 r.) najniższa miara rozwoju (0,508 - Kamiennik) była wyższa od połowy wskaźnika (0,500), określającego wysoki stopień zagrożenia ubóstwem. Oznacza to, że spośród wszystkich gmin w woj. opolskim brak było tych o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem;
- 11) od 2013 r. najniższa wartość miary rozwoju systematycznie wzrasta (z 0,411 w 2013 r. do 0,495 w 2016 r.), by w 2017 r. osiągnąć wskaźnik 0,508 (wzrost o kolejne 13 pkt.), co oznacza, że przy dalszym występowaniu obserwowanych zjawisk (zwłaszcza spadku bezrobocia i zmniejszaniu się liczby klientów pomocy społecznej) wszystkie gminy będą zaliczały się do grup o bardzo niskich, niskich lub umiarkowanych stopniu zagrożenia ubóstwem (brak będzie gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem, tj. o wskaźnikach poniżej 0,500 wartości miary rozwoju);
- 12) średnioroczna wartość pomocy w woj. opolskim przypadająca na beneficjenta pomocy społecznej wyniosła 2 897 zł, tj. wzrosła o 5,3% (w 2016 r. było to 2 751 zł)²²;
- 13) średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadająca na jednego mieszkańca województwa wynosiła 93 zł (w 2016 r. 97 zł);
- 14) w latach 2016-2017 nastąpiła poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych w Polsce, zwłaszcza rodzin wychowujących dzieci, w tym korzystających z pomocy społecznej - wynikająca z wprowadzenia od 1 kwietnia 2016 r. świadczenia wychowawczego (ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci – tzw. Program Rodzina 500 plus). Największą poprawę sytuacji materialnej odczuły rodziny wielodzietne, których dochód rozporządzalny wzrósł o 25,2%.²³ W 2017 r. w woj. opolskim wsparcie w formie świadczenia wychowawczego otrzymało 82 tys. dzieci w 55 tys. rodzin. Jednocześnie w 2016 r. - wg analiz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, istotny wpływ na poprawę warunków życia gospodarstw domowych w Polsce miały także: *dobra koniunktura na rynku pracy, rosnąca dynamika spożycia ogółem, utrzymująca się deflacja*, a także realny wzrost (o 7%) *przeciętnego, miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w gospodarstwach domowych*.²⁴

---

²² Bez kosztu utrzymania instytucji pomocy społecznej.

²³ *Sytuacja społeczno-ekonomiczna w Polsce w latach 2015-2016*, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz MRPiPS, Warszawa 2017, s.28, <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/sytuacja-spooleczno-ekonomiczna-gospodarstw-domowych-w-polsce/> (19.03.2018 r.).

²⁴ Tamże

7. Rekomendacje

1. Celem oceny sytuacji życiowej mieszkańców woj. opolskiego, w tym osób i rodzin szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, należy:
  - kontynuować monitoring stopnia zagrożenia ubóstwem w poszczególnych gminach woj. opolskiego w oparciu o metodę *wzorca rozwoju*;
  - monitorować działania prowadzone przez samorząd terytorialny w zakresie ograniczenia i łagodzenia skutków ubóstwa;
  - systematycznie publikować wyniki przeprowadzonych badań i analiz z tego zakresu, w tym umożliwić do nich dostęp w wersji elektronicznej.
2. Zgodnie z zapisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym art. 21 pkt.8, kontynuować coroczne badania w zakresie *oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego* w oparciu o informacje sporządzone przez jednostki samorządu gminnego i powiatowego, zwłaszcza w zakresie profilaktyki i działań aktywizujących zmierzających do ograniczania zjawiska ubóstwa w regionie.
3. Opracowywać inne analizy regionalne uwzględniające zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego mieszkańców woj. opolskiego.

*Opracowano w Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu
Opole, marzec 2018 r.*

8. Bibliografia i materiały źródłowe

- 1) Jajuga K. (red.) *Ekonometria. Metody i analizy problemów ekonomicznych*, Wrocław 1998
- 2) Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2016 r. oraz I-XII 2017 r.
- 3) *Sytuacja społeczno-ekonomiczna gospodarstw domowych w Polsce w latach 2015-2016*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa, styczeń 2018
- 4) *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017
- 5) *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2016 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, GUS Opracowanie sygnałne, Warszawa 23.06.2017 r.

9. Załącznik

Tabela 12. Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego w latach 2015-2016 – dane szczegółowe

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2016 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2017/2016	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do l. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2016 r.	2017 r.		2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016
1.	Prószków	1	1	2,08	1,83	-0,25	0,32	0,24	-0,08	0,40	0,27	-0,13	0,72	0,36	-0,36
2.	Strzelce Op.	0,841	0,796	2,55	2,17	-0,38	0,71	0,35	-0,36	0,54	0,32	-0,22	0,62	0,43	-0,19
3.	Dobrzeń Wlk.	0,800	0,777	2,19	1,67	-0,52	0,11	0,06	-0,05	1,20	1,10	-0,10	1,69	0,93	-0,76
4.	Ozimek	0,796	0,760	2,88	2,21	-0,67	1,94	1,59	-0,35	0,45	0,37	-0,08	0,51	0,28	-0,23
5.	Zdzieszowice	0,756	0,731	2,42	2,12	-0,30	1,83	1,47	-0,36	0,65	0,55	-0,10	0,58	0,23	-0,35
6.	Walce	0,715	0,704	2,25	1,74	-0,51	2,20	0,89	-1,31	0,61	0,34	-0,27	0,79	0,80	0,01
7.	Dąbrowa	0,712	0,725	2,82	2,67	-0,15	1,82	1,40	-0,42	0,38	0,58	0,20	0,75	0,28	-0,47
8.	Praszka	0,695	0,746	2,39	1,75	-0,64	1,92	1,47	-0,45	0,63	0,80	0,17	0,53	0,37	-0,16
9.	Zawadzkie	0,692	0,771	2,04	1,65	-0,39	2,67	2,57	-0,10	0,53	0,66	0,13	0,58	0,44	-0,14
10.	Chrzastowice	0,691	0,754	2,22	2,11	-0,11	0,57	0,67	0,10	0,42	0,27	-0,15	1,21	1,06	-0,15
11.	Leśnica	0,688	0,740	1,78	1,61	-0,17	0,73	0,60	-0,13	0,64	0,55	-0,09	1,01	0,78	-0,23
12.	Turawa	0,661	0,718	2,37	2,03	-0,34	1,24	1,16	-0,08	0,61	0,47	-0,14	0,79	0,85	0,06
13.	Lasowice Wlk.	0,657	0,668	2,35	2,03	-0,32	2,18	1,35	-0,83	0,65	0,41	-0,24	0,98	1,04	0,06
14.	Opole	0,654	0,753	2,97	2,33	-0,64	1,22	1,08	-0,14	0,58	0,76	0,18	0,43	0,48	0,05
15.	Biała	0,653	0,680	2,99	2,29	-0,70	3,33	2,61	-0,72	0,39	0,39	0,00	0,91	0,86	-0,05
16.	Olesno	0,646	0,666	2,21	1,66	-0,55	2,22	1,91	-0,31	0,73	0,81	0,08	0,94	0,60	-0,34
17.	Rudniki	0,644	0,718	2,94	2,10	-0,84	0,35	0,33	-0,02	0,52	0,67	0,15	1,58	1,28	-0,30
18.	Izbicko	0,642	0,766	1,46	1,50	0,04	2,73	2,14	-0,59	0,44	0,52	0,08	0,81	1,16	0,35
19.	Komprachcice	0,639	0,678	2,75	2,18	-0,57	2,19	2,11	-0,08	0,89	0,82	-0,07	0,53	0,50	-0,03
20.	Reńska Wieś	0,635	0,800	2,96	2,94	-0,02	0,63	0,79	0,16	0,44	0,41	-0,03	0,64	1,01	0,37
21.	Tarnów Op.	0,630	0,647	2,41	2,20	-0,21	2,02	1,91	-0,11	0,58	0,49	-0,09	1,33	1,01	-0,32
22.	Gogolin	0,621	0,647	3,04	2,52	-0,52	3,06	2,16	-0,90	0,60	0,52	-0,08	0,95	0,91	-0,04
23.	Ujazd	0,619	0,666	2,12	1,84	-0,28	2,89	2,23	-0,66	0,58	0,66	0,08	1,16	1,00	-0,16
24.	Bierawa	0,617	0,633	2,85	2,85	0,00	2,42	1,88	-0,54	0,74	0,55	-0,19	0,99	0,78	-0,21
25.	Lubsza	0,614	0,598	4,19	3,08	-1,11	3,11	2,63	-0,48	0,70	0,51	-0,19	1,05	0,78	-0,27
26.	Popielów	0,613	0,575	3,17	1,99	-1,18	2,14	1,40	-0,74	0,84	0,63	-0,21	1,77	1,20	-0,57
27.	Polska Cerekiew	0,613	0,667	3,74	3,36	-0,38	0,80	1,02	0,22	0,70	0,58	-0,12	0,80	0,73	-0,07
28.	Kolonowskie	0,606	0,609	2,05	1,32	-0,73	3,70	3,89	0,19	0,96	0,63	-0,33	1,33	1,76	0,43

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2016 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do l. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016
29.	Głogówek	0,600	0,613	3,21	2,19	-1,02	1,45	1,19	-0,26	0,80	0,74	-0,06	1,15	1,13	-0,02
30.	Strzeleccki	0,597	0,681	3,36	2,79	-0,57	2,70	2,14	-0,56	0,62	0,84	0,22	0,61	0,67	0,06
31.	Skarbimierz	0,589	0,626	3,63	3,08	-0,55	3,05	2,77	-0,28	0,53	0,65	0,12	1,13	0,88	-0,25
32.	Dobrodzień	0,588	0,601	2,25	1,49	-0,76	3,23	3,24	0,01	0,62	0,68	0,06	2,52	2,66	0,14
33.	Tułowice	0,586	0,575	2,50	1,84	-0,66	3,60	3,18	-0,42	1,16	0,99	-0,17	1,49	1,09	-0,40
34.	Skoroszyce	0,585	0,591	3,01	2,55	-0,46	4,79	3,94	-0,85	0,58	0,59	0,01	2,03	1,41	-0,62
35.	Kluczbork	0,584	0,601	2,58	2,19	-0,39	3,88	3,44	-0,44	1,32	1,24	-0,08	0,86	0,74	-0,12
36.	Jemielnica	0,581	0,565	2,20	1,72	-0,48	3,05	2,47	-0,58	1,08	0,82	-0,26	2,42	1,90	-0,52
37.	Głucholazy	0,580	0,598	4,34	3,08	-1,26	4,35	4,27	-0,08	0,99	0,94	-0,05	0,69	0,67	-0,02
38.	Korfantów	0,579	0,591	3,22	2,60	-0,62	3,10	2,82	-0,28	0,75	0,78	0,03	1,42	1,10	-0,32
39.	Grodków	0,578	0,549	4,75	3,69	-1,06	4,39	3,09	-1,30	1,04	0,74	-0,30	1,26	0,74	-0,52
40.	Radłów	0,578	0,594	2,83	2,32	-0,51	1,41	1,01	-0,40	1,07	0,92	-0,15	1,26	1,35	0,09
41.	Namysłów	0,578	0,593	3,32	2,74	-0,58	3,38	2,89	-0,49	0,77	0,75	-0,02	1,26	1,08	-0,18
42.	Łubniany	0,572	0,713	2,39	2,30	-0,09	1,58	1,49	-0,09	0,72	1,16	0,44	0,64	1,05	0,41
43.	Nysa	0,572	0,571	3,30	2,44	-0,86	4,53	3,69	-0,84	1,22	1,01	-0,21	1,07	0,99	-0,08
44.	Krapkowice	0,570	0,563	2,96	2,34	-0,62	3,72	3,00	-0,72	1,40	1,18	-0,22	1,23	0,94	-0,29
45.	Olszanka	0,569	0,536	3,65	2,56	-1,09	3,87	2,94	-0,93	1,03	0,61	-0,42	2,43	2,48	0,05
46.	Zębowice	0,560	0,545	2,32	2,18	-0,14	5,56	4,35	-1,21	1,92	1,25	-0,67	1,70	1,20	-0,50
47.	Cisek	0,555	0,578	2,58	2,47	-0,11	3,87	3,51	-0,36	1,22	1,21	-0,01	1,27	1,19	-0,08
48.	Gorzów Śl.	0,555	0,565	2,56	2,10	-0,46	1,98	1,53	-0,45	1,14	1,24	0,10	2,00	1,87	-0,13
49.	Kietrz	0,555	0,545	4,08	3,42	-0,66	4,72	3,33	-1,39	0,98	0,66	-0,32	1,71	1,76	0,05
50.	Łambinowice	0,554	0,568	3,53	2,94	-0,59	5,48	4,85	-0,63	0,64	0,72	0,08	2,23	1,94	-0,29
51.	Lewin Brzeski	0,554	0,531	4,46	3,46	-1,00	1,05	0,89	-0,16	1,53	1,08	-0,45	1,95	1,15	-0,80
52.	Pawłowiczki	0,554	0,576	3,62	3,20	-0,42	4,32	3,71	-0,61	0,77	0,86	0,09	1,48	1,27	-0,21
53.	Murów	0,553	0,550	3,18	2,93	-0,25	4,66	3,83	-0,83	1,46	0,92	-0,54	1,35	1,34	-0,01
54.	Paczków	0,549	0,526	4,23	3,55	-0,68	5,33	4,20	-1,13	1,34	0,96	-0,38	1,76	1,06	-0,70
55.	Kędzierzyn-Koźle	0,546	0,535	3,86	3,34	-0,52	4,05	3,31	-0,74	1,36	1,07	-0,29	1,59	1,13	-0,46
56.	Brzeg	0,543	0,563	3,50	3,02	-0,48	4,45	4,43	-0,02	1,25	1,28	0,03	1,12	1,14	0,02
57.	Pokój	0,538	0,535	3,87	2,57	-1,30	5,54	4,88	-0,66	1,59	1,48	-0,11	1,34	1,48	0,14
58.	Wolczyn	0,538	0,543	4,14	3,43	-0,71	3,44	2,59	-0,85	0,99	0,91	-0,08	1,82	1,88	0,06
59.	Pakosławice	0,534	0,546	4,14	3,32	-0,82	8,37	6,78	-1,59	1,46	2,00	0,54	1,06	0,87	-0,19
60.	Byczyna	0,533	0,529	3,67	3,09	-0,58	4,33	3,79	-0,54	1,30	1,10	-0,20	2,07	1,97	-0,10

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2017 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2016 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2017/2016	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do l. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2016 r.	2017 r.		2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016	2016 r.	2017 r.	2017/2016
61.	Domaszowice	0,526	0,511	4,23	3,38	-0,85	2,53	1,76	-0,77	1,48	1,15	-0,33	2,86	2,47	-0,39
62.	Wilków	0,525	0,506	4,46	3,63	-0,83	6,28	4,96	-1,32	1,34	0,99	-0,35	3,01	2,32	-0,69
63.	Świerczów	0,523	0,523	4,27	3,86	-0,41	7,43	6,92	-0,51	1,08	1,21	0,13	2,40	1,56	-0,84
64.	Branice	0,520	0,501	4,36	3,75	-0,61	11,92	8,92	-3,00	2,04	1,41	-0,63	2,14	1,50	-0,64
65.	Głubczyce	0,520	0,521	4,90	3,82	-1,08	6,81	6,09	-0,72	1,17	1,19	0,02	1,89	1,93	0,04
66.	Baborów	0,518	0,523	4,37	4,03	-0,34	7,26	6,90	-0,36	1,81	1,77	-0,04	1,32	1,19	-0,13
67.	Niemodlin	0,517	0,503	3,94	2,95	-0,99	7,23	6,65	-0,58	1,91	1,72	-0,19	2,60	2,28	-0,32
68.	Lubrza	0,512	0,511	5,06	3,62	-1,44	5,59	5,39	-0,20	1,36	1,56	0,20	2,09	2,11	0,02
69.	Prudnik	0,509	0,501	5,14	3,87	-1,27	3,86	3,50	-0,36	1,85	1,75	-0,10	2,10	1,97	-0,13
70.	Otmuchów	0,509	0,495	3,49	2,81	-0,68	7,95	6,55	-1,40	2,25	2,06	-0,19	3,90	3,62	-0,28
71.	Kamiennik	0,508	0,513	4,28	3,52	-0,76	1,13	1,10	-0,03	1,72	1,86	0,14	3,13	4,34	1,21